

Podpora zvyšovania profesionality výkonu a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výkonu a služieb sociálnej inklúzie pre štátnu správu a samosprávu – I.

Pilotné overovanie vzdelávacích programov – sumarizujúca informácia

(Spracované v rámci podaktivity 1.2.3 NP)

Spracovala: **Kvetoslava Repková** (garantka NP)

Bratislava, jún 2015

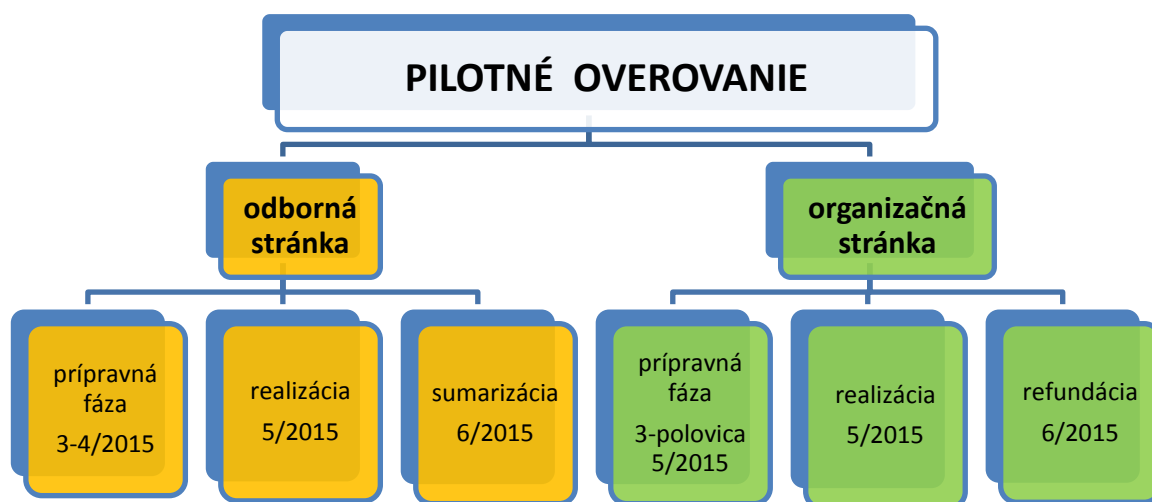
(1) Cieľ dokumentu

Cieľom dokumentu je poskytnúť sumarizujúcu informáciu zadávateľovi NP Profesionalita o priebehu podaktivity 1.2.3 NP, konkrétne jej časti zameranej na **prípravu a priebeh procesu pilotného overovania návrhov vzdelávacích programov**. Informácia je dôležitá pre prípravu ďalších krokov podaktivity a prevenciu vzniku krízových situácií spojených s jej realizáciou.

(2) Realizácia procesu pilotného overovania

Pilotné overovanie (ďalej len „PO“) malo niekoľko fáz. Znázornené sú v prehľadovej schéme-

Schéma: Pilotné overovanie vzdelávacích programov: vecno-časová logistika

Odborná stránka procesu PO

a) Prípravná fáza

- Dňa 25.2.2015 sa uskutočnil, aj za účasti zadávateľa, *metodický seminár*, v rámci ktorého garantka NP predstavila zameranie celej podaktivity 1.2.3, osobitne jej časti zameranej na prípravu a realizáciu pilotného overovania VP. Bol spracovaný manuál pre prípravu procesu PO a základné koordináty pre jeho realizáciu.
- Do polovice marca 2015 sa ustálili tri turnusy realizácie procesu PO a miesta ich realizácie (Bratislava a Nitra).
- V priebehu marca – apríla 2015 VP tímy spracovávali podkladové materiály pre proces PO (ppt prezentácie, iné didaktické materiály)
- Začiatkom mája 2015 garantka spracovala doplnok k manuálu tak, aby bol dostatočne zosúladený proces PO vo všetkých VP tímoch a všetkých turnusoch.

b) Realizačná fáza

- Proces PO prebiehal v troch turnusoch. Znázornené sú v prehľadovej manažérskej tabuľke.

Názov VP	Kontaktná osoba pre VP	Termín a miesto PO	Odbor MPSVR SR
Spoločný začiatok: 11.5.2015 o 8:00 – 9:00			
Nové trendy v sociálnych službách - všeobecný prehľad	Brichtová	11.-15.5.2015, Bratislava, hotel Tatra	P. Szabo
Efektívna terénna sociálna práca	Neubauerová	11.-15.5.2015, Bratislava, hotel Tatra	I. Polačeková
Dieťa a rodina v krízových situáciách	Guráň	11.-15.5.2015, Bratislava	I. Mrázková
Spoločný začiatok: 18.5.2015 o 8:00 – 9:00			
Špecifiká starostlivosti o klientov a klientky v zariadeniach SPOD a SK	Zimová	18.-22.5.2015, Bratislava, hotel Tatra	I. Mrázková
Rozhodovacia činnosť na úseku štátnych sociálnych dávok, pomoci v hmotnej núdzi a náhradného výživného	Feketová	18.-22.5.2015, Bratislava, hotel Tatra	I. Polačeková
Kompenzačná pomoc	Langová	18.-22.5.2015, Bratislava, hotel Tatra	M. Krivošík
Spoločný začiatok: 18.5.2015 o 8:00 – 9:00			
Individualizované a komunitne organizované sociálne služby	Bednárík	25.-29.5.2015, Nitra, Agroinštitút	P. Szabo
Sociálna kuratela	Mátel	25.-29.5.2015, Nitra, Agroinštitút	I. Mrázková
Komunikácia s klientmi a klientkami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia	Juhášová	25.-29.5.2015, Nitra	M. Krivošík
Poradensko-psychologická práca s deťmi, rodičmi a inými dospelými osobami	Balážiová	25.-29.5.2015, Nitra, Agroinštitút	I. Mrázková

- Každý turnus začínal a končil spoločným turnusovým stretnutím vedených gartatkou NP, pričom na ukončovacích stretnutiach sa vždy zúčastnili aj zástupcovia/kyne zadávateľa (SSRP MPSVR SR)
- PO práca v jednotlivých VP tímoch bola organizovaná pod vedením lektorov/riek (experti/tky na vzdelávanie a z praxe), pričom sa realizovalo systematické pozorovanie procesu (spravidla expertmi/kami na sociálnu prácu). Tým sa zabezpečila expertná účasť všetkých členov/niek VP tímov na procese PO, aj keď experti/tky na sociálnu prácu neboli priamo angažovaní/é v pozícii lektorov/riek.
- Pilotného overovania sa zúčastnilo celkovo 116 účastníkov/čok z budúcich cieľových skupín vzdelávania. Fungovali v role spolutvorcov/kýň textov VP.
- V priebehu PO VP tímy spracovávali priebežné záznamové hárky (z každého PO dňa).

c) Sumarizačná PO fáza

- Na základe priebežných záznamových hárkov spracovali do polovice júna 2015 VP tímy sumarizačné hárky za celý priebeh týždňového pilotného overovania jednotlivých VP a predložili ich garantke NP. Sumarizačné hárky sa stanú základom pre ďalšie práce v rámci podaktivity 1.2.3 (vyhodnocovanie procesu PO a dotváranie finálnych verzií VP a následnú prípravu VP na akreditáciu). Sumarizačné hárky za jednotlivé VP tvoria prílohu tohto dokumentu.
- Dňa 23.6.2015 sa uskutočnil *ďalší metodický seminár*, v ktorom VP experti/tky spoločne vyhodnotili celý PO proces a dohodli sa na spoločnom postupe pri jeho vyhodnovení a dotváraní VP do finálnej podoby (v mesiacoch 7-8/2015). Pre uvedený účel bol spracovaný Manuál 1.2.3/2.

Organizačná stránka PO

a) Prípravná fáza

- Od marca 2015 do apríla 2015 sa zabezpečovalo kontaktovanie vedúcich zamestnancov/kýň vybraných organizácií (úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, miestnej a regionálnej samosprávy, verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, akreditovaných subjektov SPOD SK) vo veci nominovania svojich zamestnancov/kýň do účastníckych skupín pre jednotlivé VP. Rovnako sa žiadali o nomináciu osoby zodpovednej za agendu cestovných náhrad.
- Súčasne sa procesom verejného obstarávania obstarávali priestory a súvisiace služby pre realizáciu procesu PO v Bratislave a Nitre. Napokon sa dva turnusy uskutočnili v Bratislave, v hoteli Tatra a jeden turnus v Nitre v Agroinštitúte.
- Od apríla do začiatku realizácie PO prebiehali intenzívne práce na úseku prípravy komplexných podkladov (foldrov) pre proces PO, rovnako iných materiálov (plagátov, menoviek, dokumentačných listín, potvrdení o účasti)

b) Realizačná fáza

- Počas realizácie jednotlivých turnusov bola pre účastníkov/čky a lektorské tímy zabezpečovaná zo strany projektového riadenia všestranná podpora a servis, v priebehu turnusov sa nevyskytli zásadnejšie problémy (okrem sťažností niektorých účastníkov/čok na kvalitu stravy v hoteli Tatra, či na nezabezpečenie stravy v hoteli Agroinštitút pre osoby s rozličnými potravinovými intoleranciami).

c) Refundačná fáza

- V priebehu júna 2015 sa zabezpečoval proces refundácie nákladov, ktoré vznikli organizáciám v súvislosti s účasťou ich zamestnancov/kýň na procese PO.

3 Diseminácia informácií o priebehu a výsledkoch PO

Operatívne po ukončení jednotlivých turnusov bola spracovávaná informácia o ich priebehu a umiestňovaná na webovú stránku IVPR. Všetky spracované informácie o procese PO sú dokumentované a dostupné na adrese:

http://www.ivpr.gov.sk/IVPR/index.php?option=com_content&view=article&id=356&Itemid=49&lang=sk

Prvotné hodnotenie procesu PO a záver

Počas záverečných turnusových stretnutí účastníci/čky, expertné VP tímy, rovnako zástupcovia/kyne zadávateľa NP (SSRP MPSVR SR) celkovo pozitívne hodnotili priebeh procesu PO a vyjadrovali opakovane názor, že metóda pilotného overovania bola dobre zvolená pre zvýšenie legitimacy VP voči potrebám budúcich cieľových skupín vzdelávania.

Príloha

**Sumarizačné hárky za proces PO jednotlivých
vzdelávacích programov**

Názov ŠVP: Individualizované a komunitne organizované sociálne služby

Mená lektoriek: PhDr. Anna Kasanová, PhD., PhDr. Janka Moravčíková, PhD.

Pozorovateľ: Doc. PhDr. Rastislav Bednárík, PhD.

Počet účastníkov/čok: 12

Termín a miesto realizácie PO: 25.5.-29.5.2015 Agroištitút v Nitre

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

1. Na viacerých miestach v časti cieľov a cieľová skupina sú nepresne definovaní možní účastníci ŠVP – raz ako sociálni pracovníci, inokedy ako zamestnanci.
2. V profile absolventa je nesprávne uvedené, že si rozšíri vedomosti o.i. aj v tvorbe individuálnych plánov osobného rozvoja klienta/-ky.
3. K “Celkovej dotácii Š/VP” sa účastníci PO vyjadrili po odlektorovaní všetkých modulov. Diskutovalo sa o rozložení hodinových dotácií na prezenčnú a dištančnú formu, na jednotlivé moduly, na celkovú dobu trvania ŠVP
4. Spresňovanie textu.

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

Ad 1.

- Je žiaduce, aby sa na tomto ŠVP mohli zúčastniť nielen absolventi magisterského štúdia sociálnej práce, ale aj tí, ktorí v profesii sociálny pracovník pracovali aj pred účinnosťou zákona č. 219/2014 o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny.
- Je potrebné spolupracovať so zamestnávateľom pri zaraďovaní záujemcov do ŠVP, najmä u tých záujemcov, ktorí nemajú v minulosti absolvované magisterské štúdium sociálnej práce, ale majú bohaté praktické znalosti a zručnosti v tejto oblasti.

Ad 2.

- V celom ŠVP používať spojenie **individuálne plány** namiesto **individuálne plány osobného rozvoja** (v zmysle § 9 Novely zákona o soc. službách č. 485/2013 Z. z. s účinnosťou od 1.januára 2014).

Ad 3.

- Účastníci sa zhodli, že maximálna dĺžka trvania ŠVP nemá presiahnuť 18 mesiacov.
- Celková dotácia 200 hod má byť rozložená nasledovne – 100 hod. teória (menšia časť na prvý modul a väčšia časť na druhý modul), 80 hod. prax (polovica v rámci individuálnej práce s klientom a polovica sociálnej práce so skupinou a komunitou), 20 hod popraxový seminár (s prezentáciou seminárnych prác účastníkov).
- Odporúča sa neupresňovať podiel prezenčnej a dištančnej formy vzdelávania, viac to bude záležať na realizátorovi ŠVP. Predpokladá sa vyšší podiel prezenčnej formy.

Ad 4.

- Návrhy a pripomienky k VP akceptovať a v tomto zmysle upraviť text.

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

Modul 1 : Komunitná starostlivosť ako východisko pre nezávislý život

Účastníci PO nemali zásadné pripomienky k obsahovému zameraniu Modulu 1 ŠVP. Na niektorých miestach učebného textu navrhovali spresňovanie textu, navrhli tiež doplnenie textu:

- v časti 2.2 Stratégie a plány doplniť text: *V rámci dlhodobej udržateľnosti uviesť do života mechanizmy garantujúce finančnú dostupnosť SS pre ich prijímateľov.*

Modul 2 : Individualizované, na človeka orientované sociálne služby

Hlavné zameranie rozpravy účastníkov/čok PO:

- Diskusia ohľadne rozličných spôsobov komunikácie.
- Diskusia ohľadne komunikácie sociálneho pracovníka špecialistu navonok, keďže často potrebuje pomoc od rozličných organizácií.
- Diskusia ohľadne doplnenia výučby o praktické ukážky z práce Inštitútu pre výskum práce a rodiny a medzinárodného európskeho projektu INTERLINKS (prepojenie zdravotnej a sociálnej práce v dlhodobej starostlivosti).

Hlavné stanoviská, pripomienky, problémy:

- viaceré prvky IKT sú už zvládnuté počas vysokoškolského štúdia, najmä vekovo mladší sociálni pracovníci viaceré z nich už ovládajú;
- účinným nástrojom pri komunikácii s regionálnymi a lokálnymi politikmi môže byť „Policy paper“, čo je stručné zdôvodnenie navrhovaných opatrení na riešenie aktuálneho problému.
- Praktické príklady s využívaním IKT v sociálnej práci sú vhodné pre poznanie širšieho kontextu ich využívania v rozličných krajinách, zároveň sú inšpiráciou pre ich využívanie v slovenských domácnostiach a zariadeniach sociálnych služieb.

Modul 3: Prax a seminár

Hlavné stanoviská, pripomienky, problémy:

- Je vhodné, aby aspoň 1 týždeň bola realizovaná prax mimo pracoviska frekventanta.
- Pod supervíziou treba zvládnuť prácu s jednou z vytypovaných skupín, a snáď aj s dvomi (jednou v rámci zariadenia, kde frekventant pracuje a ďalšieho „iného“ zariadenia).

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

Modul 1:

- Návrhy a pripomienky akceptovať a v tomto zmysle upraviť text.

Modul 2:

- Doplniť, že sociálny pracovník – špecialista má ovládať aj prácu v sociálnych sieťach.
- Doplniť text, odporúčajúci nacvičovanie písania „Policy paper“.
- Doplniť text o príklady z využívania IKT koncipované v rámci projektu INTERLINKS.

Modul 3:

- Spresniť, s akými typmi klientov pod supervíziou sa bude pracovať (vymenovať niekoľko typov klientov).
- Doplniť, že v rámci popraxového seminára bude nielen prezentácia seminárnej práce, ale aj diskusia o vhodnosti postupu v daných prípadoch.
- Umožniť, aby frekventanti pod supervíziou pracovali s rôznorodými skupinami.
- V rámci popraxového seminára okrem prezentácie seminárnej práce a prípadovej štúdie sa odporúča aj viesť diskusiu o obsahu.

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP :

1. Je potrebné spolupracovať so zamestnávateľom pri zaraďovaní záujemcov do ŠVP, najmä u tých záujemcov, ktorí nemajú v minulosti absolvované magisterské štúdium sociálnej práce, ale majú bohaté praktické znalosti a zručnosti v tejto oblasti.
2. Odporúča sa neupresňovať podiel prezenčnej a dištančnej formy vzdelávania, viac to bude záležať na realizátorovi ŠVP. Avšak sa predpokladá vyšší podiel prezenčnej formy.
3. Pri práci v sociálnych sieťach treba čeliť riziku zneužitia zverejnených informácií, a preto osobitný dôraz treba dávať na bezpečnosť a ochranu osobných údajov.
4. Realizátor ŠVP zväží možnosti zabezpečenia práce s rôznorodými skupinami.
5. Treba presnejšie definovať podmienky uznania praxe z predchádzajúceho pôsobenia frekventanta.

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

Ultimatívny cieľ – overenie vhodnosti nastavenia VP (štruktúra) a podporného učebného textu bol splnený, o čom svedčí aj transparentná sumarizácia PO.

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

Výsledkom procesu PO vzdelávacieho programu Individualizované a komunitne organizované sociálne služby bolo overenie vhodnosti, príp. skorigovanie výsledkov doterajšej práce. Jednotlivé časti – moduly boli postupne overované účastníkmi/čkami PO, pričom oceňujeme ich vecnú korektnosť, konštruktívnosť a hlavne tvorivú atmosféru pri dotváraní VP, ktorej sa účastníci PO zhostili.

Názov VP: Nové trendy v sociálnych službách (všeobecný prehľad)

Mená lektoriek: Doc. Ing. Iveta Dudová, PhD, Doc. PhDr. Gabriela Lubelcová, CSc.

Pozorovateľka: Mgr. Lýdia Brichtová, PhD.

Počet účastníkov/čok: 14

Termín a miesto realizácie PO: 11. -15.5.2015, Bratislava hotel Tatra

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

- Účastníci PO priebežne, a najmä po prezentácii celého VP hodnotili VP veľmi pozitívne, pokladajú ho za vhodný širší rámec vzdelávania výkonných pracovníkov aplikačnej praxe v oblasti SS, poskytujúci prehľad v aktuálnych trendoch a ich konceptuálneho pozadia, informácie a znalosti budú nápomocné pre široký okruh výkonných zamestnancov, zvýši sa komplexnosť a profesionalita sociálneho poradenstva zamestnancov
- Zdôraznili, že hoci obsahové zameranie VP nemá priamu bezprostrednú väzbu na výkon práce v SS (najmä priamej práce s klientom), je dobrou platformou pre porozumenie základným princípom a trendom v SS, umožňuje lepšie pochopiť koncepčné zmeny a požiadavky v SS a získať inšpirácie pre ich presadzovanie v každodennej praxi SS
- Účastníci PO našli konsenzus vo väčšine bodov všeobecných charakteristík VP (štruktúra VP) a podporili väčšinu tímom navrhovaných všeobecných charakteristík VP
- Najrozsiahlejšia diskusia prebiehala ohľadom adresnej skupiny pre VP – väčšina sa zhodla, že takýto všeobecne orientovaný VP pre oblasť SS by bol vhodný pre všetkých výkonných zamestnancov v SS, ale ako riziko vnímali veľký rozdiel vo vzdelanostnej úrovni pracovníkov (od obslužných, cez opatrovateľky, často so základným vzdelaním, len zaučených krátkodobým kurzom, cez stredoškolsky vzdelaných, ale často s dlhodobou skúsenosťou z práce v SS, až po VŠ vzdelaných s nedávno ukončeným stupňom vzdelania, ktorí mali kľúčové témy nových trendov už zahrnuté do obsahu výučby)
- Diskutované boli aj tímom predbežne navrhované alternatívy VP ako samostatného (s kapacitou 120 hodín) , resp. ako úvodnej časti iných VP
- Významná časť diskusie sa týkala formy ukončenia VP (problém na jednej strane právneho statusu sústavného vzdelávania verzus posilnenia motivácie zamestnancov na základe dosahu absolvovania aj tohto typu vzdelávania do pracovnej pozície a možností kariérneho rastu zamestnancov)

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

- Po opakovaných diskusiách sa dosiahol konsenzus s odporúčením zaradiť do vzdelávania tohto VP iba výkonných pracovníkov/čky v SS s vysokoškolským vzdelaním, a to bez špecifikácie študijného odboru a dĺžky praxe (s návrhom uplatniť vo vzdelávaní výnimku pre veľkú skupinu zamestnancov - asistentov sociálnej práce, ktorí podľa § 45 odsek 1 písm. c) zákona č. 219/2014 Z. z. nemajú VŠ vzdelanie (len stredoškolské vzdelanie), ale k 1. januáru 2015 vykonávali pracovné činnosti, ktoré svojim obsahom zodpovedajú sociálnej práci
- Vzhľadom na potrebu dobrého pochopenia široko koncipovaného rámca nových trendov v SS sa dohodlo podporiť návrh a oprávnenosť samostatného VP s celkovou časovou dotáciou 120 hodín, rovnomerne rozdelených do troch plánovaných častí,

s tým, že príklady dobrej praxe by bolo vhodné uplatniť priebežne a tretiu časť rozdeliť do dvoch podčastí (konceptné rámce a právne rámce) s posilnením ich časovej dotácie 20 + 20 hodín

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

Pripomienky k 1.časti UT (Základné prístupy a trendy zmien v európskom sociálnom modeli):

- Účastníci konštatovali nízku znalosť výkonných zamestnancov v oblasti SS vo vzťahu k európskej problematike
- Odporučili posilniť viac informácií o európskych sociálnych modeloch a základných nástrojov sociálnej politiky v ich rámci
- Podrobnejšie rozpracovať systém sociálnej ochrany
- V časti viaczdrojového financovania zaradiť celé spektrum príkladov európskych grantových a projektových schém použiteľných pre SS a špecifikovať podmienky poskytovania finančných zdrojov z NP
- Ako kľúčové sociálne riziko (ku ktorému by sa mala viazať aj väčšia pozornosť v rámci vzdelávania) bola zvýrazňovaná nezamestnanosť a jej dôsledky, medzigeneračná chudoba a potreba prevencie a opatrení k zvýšeniu finančnej gramotnosti a potreba riešenia dlhodobej starostlivosti
- Upozornenie na nové sociálne riziká (problémy so závislosťou seniorov a rodičov s malými deťmi a adekvátne sociálne služby, ale aj nové príležitosti napr. strieborná ekonomika (napr. príjem z úhrad za poskytované služby))
- Venovať väčšiu pozornosť problematike základných ľudských práv a slobôd a zdôrazniť ich hodnotu v celom systéme sociálnej ochrany

Pripomienky k 2.časti UT (Nový inštitucionálny rámec pre fungovanie SS):

- Vhodne (aj názvom) jasnejšie odlíšiť túto časť od 3. Časti VP (právnych a konceptných rámcov SS)
- Zdôrazniť význam partnerstva, spolupráce na komunitnej a regionálnej úrovni a budovania sociálneho kapitálu
- Návrh pri každej subtéme zaradiť čiastkový cieľ a vysvetlenie základných pojmov (napr. verejný záujem, sociálne podnikanie širší a užší pojem, sociálna ekonomika)
- Venovať osobitnú pozornosť participatívne aspektu, aby si účastníci uvedomili, že aj oni v roli napr. zamestnancov regionálnej a lokálnej správy a poskytovateľov by sa mali angažovať a participovať na presadzovaní záujmov a priorit svojej sociálnej politiky a presadzovaní záujmov svojich klientov
- Požiadavka, aby si účastníci, ktorí sú z rôznych oblastí (samospráva, poskytovatelia) uvedomili, že majú v praxi pri vykonávaní svojich úloh voči sebe navzájom pristupovať na princípe partnerstva, nebyť v konflikte, nakoľko ich cieľ (záujem klienta a poskytnutie pomoci) je spoločný, rozdielne názory rôznych subjektov by nemali znamenať konflikt
- V rámci časti týkajúcej sa pôsobnosti verejnej správy by bolo vhodné posilniť konkretizáciu jednotlivých kompetencií/pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov v oblasti sociálnych služieb
- Identifikácia možných bariér, limitov pri plnení samosprávnych úloh (malé obce, nedostatočný záujem obcí sa združovať s cieľom zabezpečenia efektívneho plnenia svojich kompetencií)
- Identifikácia rizík a možností pre sociálne podnikanie – osobitne pre oblasť obcí a

regionálnej samosprávy

Pripomienky k 3.časti UT (Konceptný a právny rámec SS):

- zamerať sa nielen na prezentáciu konceptných materiálov, ale na vyzdvihnutie princípov a zásad pre aplikáciu v oblasti SS
- zaradiť pracovné zadanie – identifikácia kľúčových sociálnych problémov v podmienkach poskytovania SS a ich lokálneho kontextu a aké inšpirácie z konceptných materiálov pre ich riešenie v podmienkach jednotlivých SS vidia
- návrh posilniť časovú dotáciu pre kľúčové princípy konceptných materiálov rozšírením časovej dotácie, a to z časovej dotácie príkladov dobrej praxe
- návrh zaradiť aj zákon o soc. poistení č.461/2003 Z.z. a jeho zmeny (dopad na finančnú situáciu veľkej časti klientov SS)
- návrh posilniť časový priestor pre príklady dobrej praxe k priebežne preberaným témam (konkrétne k časti 10.7. a 10.8. a to zvýšením oboch častí na 20 hodín)

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

V zásade možno všeobecne konštatovať:

- PO potvrdilo vhodnosť štruktúry VP a tematického zamerania jednotlivých častí učebného textu.
- Celkovo bude vhodné posilniť previazanosť jednotlivých častí, za uchovania tematicky špecifickej orientácie (v jednotlivých častiach poukázať na prepojenosť princípov a ich aplikáciu v modeloch organizovania, financovania a SS, ich konceptného a právneho rámca v SR)
- Vo všetkých častiach posilniť príklady dobrej praxe a pracovné zadania, aktivizujúce účastníkov vzdelávania, pracovné zadania orientované na aplikáciu preberaných otázok na vlastné podmienky práce v SS

Na doplnenie a modifikáciu jednotlivých častí UT možno zdôrazniť nasledujúce **návrhy**:

K 1. časti UT:

- V úvodnej časti posilniť pozornosť problematike základných ľudských práv a slobôd a zdôrazniť ich hodnotu v celom systéme sociálnej ochrany
- Posilniť systematizáciu poznatkov o európskom sociálnom modeli, vrátane vhladu do základných modelov vývoja sociálneho štátu a základných prvkov systému sociálnej ochrany
- Posilniť časť o finančných nástrojoch podpory v rámci európskych fondov, priblížiť široké spektrum možností európskych grantových a projektových schém a základných podmienok ich poskytovania
- V rámci posilnenia aplikability preberaných častí (najmä k téme možností využitia grantových schém v oblasti SS) zaradiť do tejto časti vzdelávania pracovné zadanie - vyhľadávanie aktuálnych a relevantných výziev s aplikáciou možností pre oblasť SS, resp. v podmienkach konkrétnych zariadení SS)
- Na posilnenie participácie a pochopenie konkrétnej témy zaradiť viac priebežných otázok (s aplikáciami zameranými na prax v podmienkach zariadení SS)
- Priblížiť princípy EÚ modelu ich aplikáciou v slovenských podmienkach (vysvetlenie na príklade jednotlivých zložiek slovenského sociálneho modelu)
- V rámci tém sociálneho investovania osobitnú pozornosť venovať nástrojom riešenia nezamestnanosti a medzigeneračného prenosu chudoby (s dôrazom na investície do detí)
- K 2. subtéme prvej časti UT vytypovať v rámci vzdelávania modelové sociálne situácie

a v rámci kolektívneho zadania navrhovať a diskutovať adekvátne nástroje sociálnej politiky, vrátane sociálnych služieb s dôrazom na terénne a komunitné služby

- V procese vzdelávania pri konkrétnych oblastiach aktívnej sociálnej inklúzie (napr. problematika ľudí bez domova) identifikovať možné problémy pri podpore klientov so zvýšeným rizikom sociálneho začlenenia (napr. pri umiestení na trhu práce alebo v iných formách pracovného začlenenia)

K 2. časti UT:

- Premyslieť vhodný celkový názov druhej časti VP a doplniť spresnenie špecifických cieľov, aby vynikla odlišnosť zamerania oproti 3. časti VP
- Doplniť vysvetlenie základných pojmov pre túto oblasť (najmä v 1. a 3. subtéme)
- Zdôrazniť aktivačný potenciál zamestnancov sociálnych odborov regionálnej a lokálnej správy a poskytovateľov SS pri presadzovaní záujmov a priorít regionálnej a lokálnej sociálnej politiky a presadzovaní záujmov svojich klientov
- V 2. Časti doplniť konkretizáciu jednotlivých kompetencií/pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov v oblasti sociálnych služieb
- Doplniť zadania pre identifikáciu bariér napĺňania samosprávnych funkcií miest obcí, limitov partnerstva na lokálnej úrovni a podporu budovania sociálneho kapitálu
- Doplniť príklady dobrej praxe fungovania verejnej správy z iných krajín (napr. severské krajiny)
- Doplniť VP o hlbšie vysvetlenie otázok týkajúcich sa sociálnej ekonomiky, vrátane príkladov podnikania v podmienkach SS
- Zamerať sa aj na identifikáciu rizík pri SP a ponúknuť účastníkom vzdelávania inšpirácie (možnosti) pre založenie SP v SS

K 3. časti UT:

- Pri spracovaní koncepcných materiálov v UT zdôrazniť základnú orientáciu a ich hlavné princípy vo vzťahu k SS
- Celková orientácia pre oblasť právneho rámca: dôraz na porozumenie zmyslu a zámeru zákona a jeho novelizácií (právna aplikácia nových trendov), nadväznosť s inými dôležitými právnymi normami, dotýkajúcich sa aplikácií v prostredí SS
- Okrem plánovaných vybraných doplňujúcich právnych noriem zaradiť aj zákon č.461/2003 Z.z. o soc. poistení a jeho zmeny (s ohľadom na dopad na finančnú situáciu veľkej časti klientov SS)
- Pre potreby podpory aplikability vzdelávania v tejto oblasti doplniť pracovné zadanie – identifikovať kľúčové sociálne problémy v podmienkach poskytovania SS a ich lokálneho kontextu a aplikovať inšpirácie z koncepcných materiálov pre ich riešenie v podmienkach jednotlivých SS
- príklady dobrej praxe presunúť do tematických častí VP a UT

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

- doriešenie právneho statusu VP (ako programu sústavného vzdelávania) tak pre dopracovanie niektorých všeobecných charakteristík (spôsob ukončenia? podoba záverečnej skúšky?) ako aj motiváciu budúcich vzdelávaných absolvovať tento VP
- temporalita absolvovania vzdelávacieho programu orientovaného na nové trendy (5 rokov

vzhľadom na frekventovanú periodizáciu koncepčných materiálov ?)

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

Predpoklady úspešného procesu PO – dobrá organizačná pripravenosť PO, schopnosť lektorov vytvoriť kooperatívnu atmosféru, pripravenosť pilotujúcich (čo je spravidla obmedzená, lebo nevedia čo ich čaká a pre pracovnú vyťaženosť ťažko očakávať, že sa materiálom budú vopred venovať)

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

PO sa preukázalo ako veľmi dobrý spôsob získania spätnej väzby na zámer a obsahový návrh VP. Vďaka partnerskej atmosfére a zloženiu pilotujúcej skupiny (rôznosť: lokálna a regionálna samospráva, poskytovatelia rôznych druhov SS a to tak verejní ako aj neverejní rôznorodosť profesií, regionálny rozptyl, čo umožňovalo diferencovaný pohľad na preberané témy a podporilo dynamiku skupiny) sa vytvorila otvorená platforma výmeny názorov a pripomienok, čo nepochybne prispeje k lepšej adekvátnosti, zrozumiteľnosti a praktickej efektívnosti pripravovaného VP.

Názov ŠVP: Dieťa a rodina v krízových situáciách

Mená lektorov/riek: Andrej Mátel, Iveta Marčíková

Pozorovateľ: Peter Guráň

Počet účastníkov/čok: 12

Termín a miesto realizácie PO: 11.5.-15.5.2015

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

Problém z praxe – ak SPOD vykonávajú osoby bez Mgr. vzdelania v odbore sociálna práca, nebudú môcť absolvovať špecializačné vzdelávanie /potreba prechodných ustanovení/.

Potreba sprecizovania rozloženia modulov.

Otázky konkretizovania spôsobu ukončenia ŠVP vzhľadom na zákon č. 219/2014 Z.z.

Dôležitou cieľovou skupinou ŠVP je tiež neziskový sektor /nielen špecializovaná štátna správa/.

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

V časti oblasti uplatnenia ŠVP oddeliť činnosť špecializovanej štátnej správy od oblasti služieb a zariadení pre deti a rodinu – nepatria pod štátnu správu ale ŠVP je určený aj im.

V časti „celková dotácia ŠVP“ upraviť uvádzaných 6 modulov/preklep/ na 4 moduly. Sprecizovať rozloženie modulov /napr. týždňovo za 12-18 týždňov/

Noví pracovníci potrebujú poznať kompetencie, aká je skutočná tvár SPOD, dôležitosť osobnostných predpokladov, podporné nástroje rastu, sieťovanie služieb – odporúčenie uviesť tieto vymenované potrebné poznatky na začiatok VP.

Potreba špecifikovania obsahu záverečnej skúšky /spracovanie a predstavenie kazuistiky/ prípadovej štúdie z hľadiska teoretických východísk, právneho kontextu, procesu práce /intervencie a dokumentácie prípadu

Zaradenie VP pod príslušný špecializačný odbor :Sociálnoprávna ochrana detí a rodiny

Úpravy terminológie: - právno organizačné minimum SPOD a rodiny /namiesto kurately/,

zameniť dilemy a paradoxy /etické problémy a dilemy/, upraviť „reflektovať rodové aspekty“...odhaľovať a pracovať s rizikami rodovo...

v časti cieľová skupina požiť správnu formuláciu: na odbore sociálnych vecí, oddeleniach SPODaSK

Formulácia – dĺžka praxe

Úprava profilu absolventa

Zmena rozloženia časovej dotácie- v module 3 na 60 hodín / z toho 10 samoštúdium/,
v module 4 na 60 hodín /z toho 10 samoštúdium, 10 práca pod supervíziou, 20 práca
s médiami/

Odporúčané obdobie vzdelávania 12- 18 mesiacov. Odporúčajú sa týždňové bloky

Organizačná forma: odstrániť v textovej časti ako spôsob organizačnej formy - demonštračnú
miestnosť a implementáciu kritického myslenia, doplniť – prácu pod supervíziou, odstrániť
formuláciu inštitúcia, a zvoliť jeden názov „rodinné prípadové konferencie“.

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

Preberaná časť VP

Modul č.1-: Legislatívny rámec práce s deťmi a rodinou v krízových situáciách na Slovensku –
text daného modulu je jasný, zrozumiteľný, doplnenie sa doporučuje o praxeologickú rovinu
a drobné formálne úpravy

Modul č. 2 - Medzinárodné záväzky SR: text je prehľadný, zrozumiteľný, jasný, stručný, „ľudsky
písaný“

Modul č.3 – Účastníci pilotovania navrhli prehodnotenie ponúkaných metód a prístupov, ktoré
sa majú implementovať do praxe. Jednak v časti teoretických východísk, ako aj samotných
metód a praktických potrieb. Vyjadrili názor, že pre účely vzdelávacej cieľovej skupiny je
predkladaná téma spracovaná čo do formy, ako aj samotného obsahu príliš vedecky
a odporučili, dať jej viac vecnosti a prvkov umožňujúcich čo najviac využiteľnosti v praxi SPOD.

Modul č. 4 – Riešenie konfliktov v rodine v krízovej situácii

Účastníci pilotovania navrhli prehodnotenie ponúkaných metód a prístupov, ktoré sa majú
implementovať do praxe.

Návrh prehodnotiť opodstatnenosť predkladanej teórie v časti Mediácia – čo do rozsahu
a obsahu nakoľko je súčasťou magisterského vzdelania.

Diskusia k opodstatnenosti uvádzania odklonov v trestnom konaní vzhľadom na činnosť
a pracovnú náplň zamestnancov SPOD

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

V module č.1 – návrh zmeny poradia legislatívneho rámca podľa praktického užívania

Doplniť Interné normy do textu – súvisiace s výkonom funkcie kolízneho opatrovníka
a plánovaním sociálnej práce pri vykonávaní opatrení ako aj CAN syndrómu.

Doplniť do textu aj ostatné právne predpisy, ktoré pracovníci SPOD budú ponúkať a aplikovať
ako nástroj pomoci rodine.

Návrh vložiť na konci modulu aj námety na praktické nácviky - striedavá starostlivosť – film, príklady z /ne/dobrej praxe vzhľadom na najlepší záujem dieťaťa; práca so spisom – všetky 4 oblasti, pojednávanie, reflexia v skupinách; konfrontovanie, modelovanie, hranie rolí účastníka konania

Návrh zakomponovať v časti úpravy styku do časti praktickej - štýl vedenia rozhovoru s odmietajúcim rodičmi

V textovej časti pojednávajúcej o úprave styku s dieťaťom – zakomponovať –rešpektovanie najlepšieho záujmu dieťaťa v kontexte širšej rodiny – ako uplatnenie legitímneho nástroja pri uplatňovaní úpravy styku a psychologickú intervenciu – ako aj psychologicko – výchovné aspekty udržiavania kontaktu blízkych osôb s dieťaťom.

V oblasti úprav rodičovských práv a povinností zakomponovať, že rodiny, v ktorých sa vykonávajú intervencie v rámci „Priorít“ je potrebné zaznamenávať priebežne do zoznamov rodín.

Praktická úprava textu: -Náhradná rodinná starostlivosť /NRS/ - pestúnska starostlivosť, osvojenie.

Odporúčenie doplniť inštitút predbežného opatrenia o jeho druhy a vykonávaciu vyhlášku, ktorou sa upravuje výkon rozhodnutia o výchove maloletých

Návrh doplniť ako tretie výchovné opatrenie – výchovný alebo sociálny program pre dieťa

V oblasti spolupráce s akreditovanými subjektmi pri realizácii výchovných opatrení, je potrebné mať na zreteli zo strany akreditovaného subjektu pracovať s deťmi, rodinou aj po ukončení samotnej dohody.

V Module č.2- Medzinárodné záväzky

Typológia krízových situácií intervencii do rodiny /brainstorming/

-úprava rodičovských práv a povinností

-úprava rodičovských práva a povinností s medzinárodným prvkom

-CAN syndróm

-výchovné opatrenia

-náhradná starostlivosť

Návrhy – vložiť do modulu aj námety na praktické nácviky /implementovanie medzinárodných záväzkov do konkrétnych činností.

Konkrétne návrhy:

- Praktické nacvičovanie analýzy kazuistiky , jej rozbor v skupinkách a následne prezentovanie

- Film – prezentujúci komunikáciu s týraným dieťaťom, a ako vytvárať dieťaťu priateľské

ovzdušia /atmosféra, ale aj informovanosť dieťaťa, prečo sme tam/

- Tréning komunikácie s príbuzným dieťaťa

- Súbor techník používaní na identifikovanie najlepšieho záujmu dieťaťa, technika „List rodičom, čo by si oni priali“ – vrátane kompetencii pracovníka SPODaSK

- Príklady dobrej praxe sieťovanie aktérov pomoci

Návrh: typológiu krízových situácií vložiť do úvodného modulu

Názov modulu upraviť : Medzinárodné záväzky SR v oblasti práv dieťaťa

V module č.3 – neuvádzať výraz –psychoterapeutického poradenstva

Návrhy na zmenu štruktúry textu:

1. Vybrané teoretické prístupy a ich aplikácia v procese posudzovania a intervencia
2. Proces posúdenia /diagnostiky/ rodiny
3. Model komplexného posúdenia životnej situácie rodiny
4. Intervencia v krízových situáciách

V novej časti 1. nutnosť objasnenia významu uvádzaných prístupov a nastolenie otázky oblasti ich využitia ako aj ukotvenia v jednotlivých typoch krízových situácií s ktorými sa pracovníčky SPODaSK stretávajú v praxi.

Návrhy na pomerne značnú úpravu textov v tomto module 3. ako aj uviesť ďalšie diagnostické techniky a ich prakticky nácvik / napr. genogram, ekomapa a pod./

Odporúčenie aplikovať diagnostiku na cieľovú skupinu syndrómu CAN – požiadavka zahrnúť vybrané diagnostické metódy do časti praktických nácvikov. /Film – priama vizualizácia umožňuje pozorovať cez filmovú produkciu všetky hľadiská/.

Zdôraznenie , potreby rozpoznania symptómov CAN a následné distribuovanie na komplexnú diagnostiku – podozrenie –rozpoznávanie - dôvodnosť podnetu.

Doplnenie do časti 3. britského modelu používaného aj v ČR

Návrh doplniť do časti 4 metódy krízovej intervencie, vzhľadom na praktické nácviky / napr. CAN syndróm, domáce násilie na rodičovi a dieťati – zostavenie krízového plánu, pomáhajúcej siete a pod., technika orientácie na zdroje/ Uviesť internú smernicu Ústredia v problematike CAN syndrómu a vypracovanú metodiku.

Doplniť ako nástroj rodinné a skupinové konferencie.

Zmena názvu modelu č.3 na : Teoretické prístupy, proces posudzovania a sociálna intervencia v krízových situáciách.

V module č. 4 – Riešenie konfliktov v rodine v krízovej situácii účastníci pilotovania navrhli prehodnotenie ponúkaných metód a prístupov, ktoré sa majú implementovať do praxe.

Diskusia k opodstatnenosti predkladanej teórie v časti Mediácia – čo do rozsahu a obsahu, keďže je súčasťou magisterského vzdelania, ako aj k opodstatnenosti uvádzania odklonov v trestnom konaní v tomto prípade vzhľadom na samotnú prax pracovníčok SPODaSK

Zmena štruktúry modulu:

1. Alternatívne spôsoby riešenia konfliktov v krízovej situácii
  - A. Cochemská prax
  - B. (Rodinná) mediácia
2. Profesionalizácia výkonu sociálnej práce
  - A. Etické problémy a dilemy vo výkone sociálnej práce
  - B. Supervízia ako nástroj podpory
  - C. Riziká rodovo stereotypného vnímania mužov a žien v sociálnej práci
  - D. Práca pod mediálnym tlakom a verejné vystupovanie

-Z modulu č.4 budú zapracované metódy práce do modulu č.3

-Navrhla sa pomerne rozsiahla textová úprava v module č.4

-Návrh do textu zadefinovať , kto je mediátor /kvalifikačné predpoklady/.

-Odkazy na medzinárodné dokumenty o rodinnej mediácii

-Prakticky nácvik techník používaných v mediácii – hranie rolí v trojiciach, reflexia, analýza, modelovanie

-Odporúčenie vypustiť z modulu časť odklonov v trestnom konaní.

- Zmena názvu modulu 4 na : „Alternatívne spôsoby riešenia krízových situácií a profesionalizácia výkonu sociálnej práce“

V závere vzdelávania / 4 modul/ doplnenie celistvej časti /cca 2 dni/ zameranej na teoreticko – praktický výcvik s cieľom odolávať tlaku médií a chybám v komunikácii s nimi vyplývajúcimi zo stresu a strachu pred médiami a verejným vystupovaním.

Výcvik, pod vedením odborníka so skúsenosťami s prácou s médiami sa zameriava na:

1. Analýzu skúseností respondentov s komunikáciou s médiami – pozitívne aj negatívne, odhaľovanie príčin úspechu a zlyhania na základe vlastných alebo sprostredkovaných skúseností
2. Stres –odhalenie a pomenovanie príčin, prejavy stresu, techniky, ako ho zvládnuť.
3. Neverbálna komunikácia – čo všetko o nás prezrádza, ako ju zvládať- základné techniky, praktické cvičenia
4. Verbálny prejav – technické, artikulačné a štylistické cvičenia, odhalenie najčastejších chýb
5. Teoreticko - praktický výcvik zameraný na dôležitosť sprostredkovaného (komunikovaného)

obsahu:

- dôležitosť obsahu, ktorý chceme sprostredkovať verejnosti
- zameranie sa na priority, ktoré potrebujeme komunikovať
- samotná práca s textom
- základné zásady a pravidlá komunikácii s médiami
- legislatívna ochrana
- prevencia pred zneužitím komunikovaného
- kontrola odkomunikovaného a médiami sprostredkovaného výstupu, právo na autorizáciu

6. Priestor – vnímanie a využitie priestoru

7. Improvizácia a flexibilita v reagovaní – praktické cvičenia

8. Vizáž – čo je a čo nie je dôležité v súvislosti s tým, ako vyzeráme, pôsobíme

9. Vystúpenie na verejnosti, pred publikom – modelové situácie a cvičenia, špecifiká, úskalia techniky

10. Príprava audio a audio – vizuálneho záznamu – špecifiká, praktické cvičenia, práca s mikrofónom, práca s kamerou, sebareflexia, spätná väzba

11. Vyhodnotenie a analýza získaných zručností

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

V module č.2: užívanie judikatúr Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti detí je limitované znalosťou anglického jazyka /chýbajú slovenské preklady – možný podnet na Ústredie PSVR

Potrebná príprava anonymných spisov pre reflexiu

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

Špecializačné vzdelávanie je jedným z nástrojov skvalitnenia práce, ale tiež sú potrebné aj iné systémové zmeny vzhľadom na úpravu pracovných podmienok /primeranejší plat, materiálno-technické podmienky, chýbajúce poradenské miestnosti, veľké množstvo prípadov na pracovníčku/a a pod. V opačnom prípade obsah vzdelávania /najlepší záujem dieťa / môže odporovať reálnym podmienkam práce pracovníčok SPODaSK

Vložiť do modulov aj užívanie iných nástrojov psychohygieny pre pracovníkov /ky SPODaSK /supervízia, krátkodobé vzdelávania, SPV a pod./ a nástrojov pre poskytovanie spätnej väzby vzhľadom na skvalitňovanie podmienok práce / napríklad ako sú chýbajúce štandardy kvality,

chýbajúca poradenská miestnosť, personálna poddimenzovanosť/

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

Predstavitelia cieľovej skupiny ako účastníci pilotovania ocenili spôsob dotvárania vzdelávacích programov formou ich priamej účasti a možnosti zasiahnuť do tohto procesu, kreovať a dotvárať cez ich rolu praktikov profesionálov, a teraz už aj spolutvorcov vzdelávacieho programu. Vyzdvihli aj veľmi dobrú pracovnú atmosféru počas pilotovania založenú na „rovnocennom prístupe“ medzi vzdelávateľmi a účastníkmi pilotovania.

Názov VP NOČ: Poradensko-psychologická práca s deťmi, rodičmi a inými dospelými osobami

Mená lektoriek: PhDr. Petra Balážiová, PhD., PhDr. Zuzana Drgoňová, PhD., PhDr. Jarmila Majáková, PhD.

Pozorovateľka: Doc. PhDr. Ľuba Pavelová, PhD.

Počet účastníkov/čok: 12

Termín a miesto realizácie PO:

25.5. 2015 – 29.5.2015, Agroinštitút Nitra

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

K štruktúre programu bola najzávažnejšia pripomienka k rozsahu celého vzdelávacieho programu a jeho modulov, skupina účastníkov na pilotnom overovaní dohodla variant zmeny.

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

Zmena návrhov na rozsah vzdelávacieho programu v počte hodín celého vzdelávacieho programu a jeho modulov bola odsúhlasená takto:

Celý vzdelávací program: 400 hodín

Jednotlivé moduly:

MODUL 1 : Základy poradenskej a psychologickkej činnosti v rezorte MPSVR bez praxe - spolu 160 hodín: teoretická časť 40 hod.+ nácvik odborných zručností 120 hod.

MODUL 1.1 Profesionálna identita psychológa/ičky v rezorte MPSVR: 40 hod.

MODUL 1.2 Psychodiagnostika detí, dospelých a rodiny: 80 hod

MODUL 1.3 Poradenský proces s jednotlivcom, párom a rodinou: : 40 hod

Akreditovaný vzdelávací program NOČ

MODUL 2 : Špecifiká poradenskej a psychologickkej činnosti v rezorte MPSVR

do 1,5 roka od absolvovania MODULU A - spolu 240 hodín : teoretická časť **60 hod.**+ nácvik odborných zručností **180 hod.**

MODUL 2.1 Psychologické poradenstvo a psychoedukácia s rodinou ktorá je v procese rozvodu: 40 hod

MODUL 2.2 Psychologické poradenstvo a psychoedukácia s rodinou ktorá zažíva násilie:40 hod

MODUL 2.3 Psychologické poradenstvo a psychoedukácia so závislým klientom/tkou a jeho rodinou: 40 hod

MODUL 2.4 Psychologické poradenstvo a psychoedukácia s rodinami, ktoré sú sociálne vylúčené, ohrozené psychopatológiou a sociálno patologickými javmi: 40 hod

MODUL 2.5 Psychologické poradenstvo a psychoedukácia pri náhradnej rodinnej starostlivosti: 80 hod

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

Najdôležitejšími pripomienkami boli:

Názov vzdelávacieho programu nekorešponduje so zaradením psychológov/ičiek v rezorte MPSVR.

Diagnostika (Psychodiagnostika – ne/vhodnosť odporúčenia bazálnej batérie testov pre psychológov/ičky v jednotlivých inštitúciách podľa klientely, resp. riešených problematík).

Explicitné vymedzenie psychologického a sociálneho poradenstva v rezorte.

Vzdelanie zamerané na etniká (na prácu s jednotlivými etnickými skupinami).

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

Návrh na zmenu názvu vzdelávacieho programu na: **Poradensko-psychologická práca s deťmi, rodičmi a inými dospelými osobami.**

Doplnenie odporúčených intervencií a diagnostiky v jednotlivých špecifických moduloch.

Doplnenie niektorých modulov o ďalšie odporúčené nácviky zručností práce s danou klientelou.

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

Nedostatočne ukotvený a zadefinovaný kariérny rast psychológov/ičiek v kontexte ich celoživotného vzdelávania.

Rôznorodosť práce psychológov/ičiek v rezorte z aspektu rôznorodosti činností jednotlivých inštitúcií v rezorte.

Nedostatočne vyjasnená psychologická a poradenská činnosť.

Udržanie hraníc psychologického a sociálneho poradenstva v systéme, ktorý ich nemá dostatočne zadefinované a hroziace riziko presakovania kompetencií jednotlivých pracovníkov/čok.

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

.....

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

Pilotné overovanie prebehlo v tvorivej pracovnej atmosfére. Účastníci/čky prejavili vysokú odbornú kompetenciu v pilotovaných témach, ku ktorým živo diskutovali. Návrhy boli konštruktívne, zohľadňovali rôznorodé vzdelávacie potreby psychológov/ičiek v celom rezorte MPSVR. Účastníci/čky vzdelávania prejavili vysokú spokojnosť so zaradením do pilotného overovania a možnosti spolupodieľať sa na pripravovanom vzdelávaní i so spôsobom práce lektoriek vzdelávacieho programu.

Názov VP NOČ: Efektívna terénna sociálna práca

Mená lektorov/riek: doc. Ing. Erika Neubauerová, PhD., Mgr. Richard Filčák, PhD.

Počet účastníkov/čok: 9

Termín a miesto realizácie PO: 11.5. – 15.5.2015 Bratislava (Hotel Tatra)

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

Nasledujúce stanoviská, pripomienky a odporúčania sú výsledkom vzájomných diskusií medzi lektormi, účastníčkami a účastníkmi v rámci pilotného overovania vzdelávacieho programu „Efektívna terénna sociálna práca“, boli formulované priebežne počas celého procesu pilotného overovania a prerokované lektormi, účastníčkami a účastníkmi pilotného overovania v piatok 15.5.2015.

Celkovo účastníčky a účastníci dospeli k záveru, že vzdelávací program *Efektívna terénna sociálna práca* svojim rozsahom aj obsahom zodpovedá filozofii súčasných systémových riešení v rámci sociálnej politiky štátu. V nadväznosti na uvedené však odporúčajú:

- Do Úvodu kvzdelávaciemu programu Efektívna terénna sociálna práca doplniť vetu v znení: **„Za nevyhnutný predpoklad výkonu efektívnej terénnej sociálnej práce považujeme systémové riešenie materiálno-technického zabezpečenia samotného výkonu terénnej sociálnej práce terénnymi sociálnymi pracovníkmi/čkami, prispôsobené špecifikám regiónu / oblasti / klientov, v prospech ktorých sa terénna práca bude vykonávať (riešenie dopravy do terénu, služobný telefón, počítač, pracovná obuv, prípadne odev, očkovanie a pod.);“**
- V rámci celého vzdelávacieho programu *Efektívna terénna sociálna práca* zohľadniť aj skutočnosť, že efektívny výkon terénnej sociálnej práce nie je možný bez zohľadnenia existencie kompenzačnej pomoci zo strany štátu (rôzne druhy peňažných dávok napr. na osobnú asistenciu, kúpu motorového vozidla, na kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie, na prepravu atď.) - týka sa všetkých vzdelávacích modulov v rámci vzdelávacieho programu;

Čo sa týka štruktúry vzdelávacieho programu, považujú za vhodné nastavené ciele vzdelávacieho programu (hlavný aj špecifické), cieľové skupiny vzdelávania vrátane požadovaného vstupného vzdelania a profilu absolventa / absolventky, zaradenie pod príslušnú NOČ, ako aj spôsob ukončenia VP. Súhlasia s celkovou časovou dotáciou vzdelávacieho programu, z hľadiska rozloženia však odporúčajú presunúť 8 hodín zo vzdelávacieho modulu *Terénna sociálna práca ako efektívny nástroj boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu* v prospech modulu *Identifikácia rizík a predchádzanie problémom pri výkone terénnej sociálnej práce v špecifickom kontexte životného prostredia cieľových skupín*.

Ďalšie odporúčanie súvisí s organizačnou formou vzdelávania, kde účastníčky a účastníci odporúčajú (vzhľadom na povahu vzdelávacieho programu) kombináciu prezenčnej a dištančnej formy vzdelávania.

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

Za kľúčové návrhy v rámci časti „Štruktúra VP“ považujeme isté formulačné korekcie, doplnky, resp. rozšírenie vzdelávacích modulov o niektoré vzdelávacie témy. Kolektív PO ich špecifikoval takto:

- Vzdelávací modul 1 – Terénna sociálna práca ako efektívny nástroj boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu

- a) odporúčame rozšíriť vzdelávaciu tému **Politiky boja proti chudobe v SR – základný prehľad domácej legislatívy** o bod v znení **„Aktuálny legislatívny rámec terénnej sociálnej práce“**, v rámci ktorého by bola cieľovým subjektom vzdelávania prezentovaná ďalšia legislatíva, ktorá má dosah na efektívny výkon terénnej sociálnej práce, ako napr. **Občiansky zákonník, Zákonník práce, Zákon o nelegálnej práci, Zákon o rodine, Zákon o zdravotnej starostlivosti, ako aj legislatíva spojená s tromi základnými piliermi sociálnej práce, ktorými sú sociálne zabezpečenie, sociálne poistenie a sociálna pomoc a pod.**
- b) odporúčame rozšíriť vzdelávaciu tému **Miesto a význam terénneho sociálneho pracovníka pri riešení hmotnej núdze a ďalších nepriaznivých sociálnych situácií** o bod v znení: **„profesionalita výkonu terénnej sociálnej práce (odhad situácie, citlivý prístup k identifikácii problému, relevantná identifikácia motivačných nástrojov riešenia problému...)“**
- c) odporúčame rozšíriť vzdelávaciu tému **Subsidiarita ako predpoklad efektívnej terénnej sociálnej práce** o bod v znení: **„Skupinová práca – zohľadnenie a primerané rešpektovanie špecifik marginalizovaných skupín (napr. Rómskeho etnika) pri identifikácii problémov a ich možných riešení“**
- d) odporúčame v **Obsahu teoretických a praktických zručností** doplniť štvrtý bod nasledovne: praktický tréning komunikácie a nadviazania kontaktov v rôznych typoch rodín, slovná komunikácia, **„umenie kladenia otázok“**, etika pri kladení otázok, pozorovanie...
- Vzdelávací modul 2 – Finančná gramotnosť pre terénnu sociálnu prácu – odporúčame doplniť vzdelávaciu tému **Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí** o bod **„Jedinec / domácnosť ako cieľový subjekt kompenzačnej pomoci zo strany štátu“**;
  - Vzdelávací modul 3 – Identifikácia rizík a predchádzanie problémom pri výkone terénnej sociálnej práce v špecifickom kontexte prirodzeného prostredia klientov/tiek odporúčame doplniť o vzdelávaciu tému **„Atribúty terénnej sociálnej práce podľa typu domácnosti v kontexte príčin sociálnej exklúzie“**; modul sa zameria na široký okruh klientov/tiek, ktorí sú (vplyvom rôznych faktorov) ohrození sociálnou exklúziou (napr. dlhodobá nezamestnanosť, zdravotne ťažko postihnutí, bezdomovci, osamelí starí ľudia odkázaní na pomoc, atď.); podľa typu klienta/ky bude načrtnutá škála možných rizík (práca na čierne, zadlžovanie sa, exekúcie...) a identifikácia existujúcich nástrojov na ich riešenie; v rámci tejto témy bude akcentované efektívne vyhodnotenie formálnych aj neformálnych informačných tokov vo vzťahu ku konkrétnemu klientovi/tke, resp. cieľovej skupine terénnej sociálnej práce;
  - Vzdelávací modul 4 Základy technického spracovania a vedenia dát – vzdelávaciu tému **Základné znalosti vedenia záznamov a práce s MS Excel** odporúčame doplniť o bod v znení: **„Efektívna administrácia zistení zo šetrenia uskutočneného v teréne“**, čo si vyžaduje základné znalosti napr. Registratúrneho poriadku (Výnos MV SR č. 525/2011 o štandardoch pre elektronické informačné systémy na správu registratúry v znení neskorších predpisov) a ďalších relevantných pravidiel;

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

V rámci rozpravy bolo lektorom zo strany účastníčok a účastníkov PO adresovaných niekoľko námietok, ktoré budú predmetom dopracovania podporného študijného textu vo finálnej fáze spracovania vzdelávacieho programu pre účely akreditácie (napr. doplnenie o rôzne modelové situácie, schematické znázornenie niektorých vzťahov ...).

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

Najdôležitejšie návrhy na doplnenie (zmeny) v jednotlivých častiach „odporúčaného učebného textu“:

- Podporiť doplnené vzdelávacie témy v jednotlivých vzdelávacích moduloch adekvátnym odborným textom;
- Zohľadniť širokospektrálny záber terénnej sociálnej práce v rámci jednotlivých modulov vzdelávacieho programu (legislatívne rámce a ďalšie zdroje vhodné na samoštúdium, resp. pre dištančnú formu vzdelávania).

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

- Dĺžka a forma štúdia vs. reálna možnosť uvoľniť sa zo zamestnania

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

- Systémové riešenie vzťahov medzi terénnymi sociálnymi pracovníkmi/-čkami a pracovníkmi/-čkami úradov (resp. pracovníkmi/-čkami prvého kontaktu)

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď.)

K úspešnému priebehu PO nesporne prispela výborná organizácia celého procesu PO, jasne formulované predstavy garantky doc. Repkovej o cieľoch a úlohách PO, v prípade nejasností možnosť operatívnej konzultácie. Veľmi dobre bol zvolený aj kolektív účastníkov a účastníčok PO, ktorí boli z regiónov, v ktorých sa obzvlášť vypuklo prejavuje potreba efektívnej terénnej sociálnej práce vzhľadom na isté špecifiká (napr. marginalizované komunity, dlhodobo nezamestnaní, osoby nachádzajúce sa v hmotnej núdzi atď.). Prospešné bolo aj to, že účastníci a účastníčky vo svojom profesijnom živote pôsobia na rôznych pracovných pozíciách, čo prispelo k vnímaniu terénnej sociálnej práce z viacerých uhlov pohľadu. Lektori doplnili filozofiu tvorby vzdelávacieho programu o potrebu vnímania terénnej sociálnej práce aj z hľadiska makroekonomických a mikroekonomických súvislostí (chudoba ako príčina a dôsledok sociálnej exklúzie, vplyv tohto fenoménu na rozpočet domácnosti, dôsledky neefektívneho hospodárenia s peniazmi atď.), v neposlednom rade boli prezentované významné výsledky výskumov v tejto oblasti s cieľom podporiť schopnosť analyzovať riziká spojené s výkonom terénnej sociálnej práce v prirodzenom prostredí klienta/-tky. Pilotné overovanie bolo rámcovo organizované viacerými formami, predovšetkým prezentovaním filozofie tvorby vzdelávacieho programu ako celku, ako aj jeho jednotlivých vzdelávacích modulov, diskusiami a zaznamenávaním postrehov z týchto diskusií, riešením prípadových štúdií, súvisiacich s aktuálne overovaným vzdelávacím modulom, zadávaním úloh a ich vyhodnocovaním, formulovaním odporúčaní a záverov, resp. námetov na dopracovanie vzdelávacieho programu.

Všetci účastníci a účastníčky boli vecní a konštruktívni, vzhľadom na praktické skúsenosti dokázali jasne identifikovať sporné body a zaujať k nim stanovisko, resp. naformulovať odporúčanie. Intenzívne sa zapájali do diskusií. Atmosféra bola príjemná a podnetná.

Názov VP NOČ: : Rozhodovacia činnosť na úseku štátnych sociálnych dávok, pomoci v hmotnej núdzi a náhradného výživného

Mená lektorov/riek: Ing. Mgr. Jarmila Feketová, doc. Ing. Alena Zubařová, PhD.

Pozorovateľka: JUDr. Marta Kečkěšová, PhD.

Počet účastníkov/čok: 11

Miesto výkonu PO: Bratislava, Hotel Tatra

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“: účastníčky pilotného overovania mali pripomienky ku cieľovej skupine VP a v súvislosti s tým aj k dopracovaniu profilu absolventa/ky a požadovaného vzdelania cieľovej skupiny VP

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“: Návrhy, ktoré vyplynuli z pilotného overovania sú nasledovné:

Cieľovú skupinu navrhovali doplniť o zamestnancov/kyne OSO. Dôvodom tejto zmeny je skutočnosť, že od kvality podkladov, ktoré tak z hmotno-právneho hľadiska, ale i postupov v súlade s procesnou normou (Správnym poriadkom), zásadne ovplyvňujú kvalitu rozhodovacej činnosti a za súčasného stavu nenesú zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym rozhodnutím správneho orgánu, t.j. zamestnancov/kýň (KP). V súvislosti s uvedeným účastníčky PO navrhli rozdelenie kompetencií medzi pracovníkov/čky prvého kontaktu (OSO), zamestnancov/kýň vykonávajúcich rozhodovacia činnosť, tzv. kamenných zamestnancov/kýň (KP) a terénnych sociálnych zamestnancov/kýň (TSP) tak, že : zamestnanci/kyne OSO zodpovedajú za kvalitu podkladov v súlade s hmotno-právnymi predpismi, zamestnanci/kyne KP za kvalitný rozhodovací proces v súlade s hmotno-právnymi a procesno-právnymi predpismi a zamestnanci/kyne (TSP) zodpovednosť v súlade s hmotnoprávnymi predpismi, vzhľadom na skutočnosť, že zodpovedajú za kvalitné posúdenie sociálnej situácie .

Záver vyplývajúci zo stretnutia s kontaktnou osobou z MPSVR Ing. Ildikó Polačekovou: Cieľová skupina ostáva nezmenená, nakoľko tento VP je určený len pre pracovníkov úradov a ak by bolo potrebné, aby pracovníci OSO boli tiež vzdelávaní, mal by byť pre nich vypracovaný samostatný vzdelávací program. Na základe uvedeného nedôjde k zmene cieľovej skupiny ani úrovne vzdelania cieľovej skupiny.

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“:

K jednotlivým častiam odporúčaného textu účastníčky PO nemali pripomienky. Text sa im zdal byť dostatočne prepracovaný, jasný a zrozumiteľný pre rozhodovacia činnosť, tak z hľadiska procesných postupov, ako i podmienok právnych predpisov hmotno-právneho charakteru.

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“ -

žiadne

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP:

Účastníčky PO vidia riziko pri vzdelávaní v súvislosti s rozložením preberanej problematiky VP. Poukázali na to, že vzhľadom na charakter a množstvo ich práce, nie je pre nich reálne odísť zo zamestnania na viac ako jeden týždeň v mesiaci a to tak, aby bol kurz organizovaný v čase, keď nemajú povinnosti s výplatom dávok. Preto navrhujú rozloženie preberania učebného textu do týždňových „kurzov“ resp. blokov – max. jedenkrát v mesiaci.

Záver vyplývajúci zo stretnutia s kontaktnou osobou z MPSVR Ing. Ildikó Polačekovou:
Požiadavka by mohla byť pri samotnom procese vzdelávania akceptovateľná

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO:

Účastníčky PO pozitívne hodnotili priebeh prezentácie učebného textu vo vzájomných súvislostiach, t. j. prelínanie problematiky procesných predpisov (Správneho poriadku a Občianskeho súdneho poriadku) a hmotno-právnych predpisov (legislatívy štátnych sociálnych dávok, hmotnej núdze a náhradného výživného v kontexte riešení konkrétnych modelových situácií). Z uvedeného dôvodu by privítali prezentovaný postup v rámci pilotného overovania i v procese vzdelávania, čím by sa praktické riešenia problémových postupov v rozhodovacom procese stali súčasťou vzdelávacieho procesu. Teoretické vedomosti doplnené o praktické riešenia jednotlivých modelových situácií by boli pozitívnym prínosom pre skvalitnenie rozhodovacieho procesu.

Poukázali tiež na skutočnosť, že v rámci vysokého pracovného zaťaženia nemajú čas na zaškoľovanie nových zamestnancov/kýň, prípadne zamestnancov/kýň OSO (a všetky sa zhodli na tom, že aj toto je ich pracovnou náplňou). Preto navrhli, aby bol na každom úrade určený zamestnanec/kyňa, ktorý bude mať v pracovnej náplni zaškolenie nových zamestnancov a bude za kvalitu ich zaškolenia v danej agende zodpovedný/ná.

V súvislosti s vytvorením útvaru OSO a s apelovaním na to, že rozhodnutie sa vydáva na základe spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci, upozornili na skutočnosť, že im chýba kontakt a komunikácia s klientom a rozhodovacia činnosť vykonávajú len na základe podkladov z OSO a záznamu z terénnej sociálnej práce – to nepovažujú za dostačujúce.

Účastníčky PO ocenili odbornosť lektoriek, ktoré viedli PO a poukázali na skutočnosť, že pri VP, ktorého hlavné zameranie je rozhodovacia činnosť, je nevyhnutné, aby lektori/ky mali nielen teoretické vedomosti z danej oblasti, ale i praktické skúsenosti.

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď):

Pilotné overovanie VP Rozhodovacia činnosť na úseku štátnych sociálnych dávok, pomoci v hmotnej núdzi a náhradného výživného sa nieslo vo veľmi príjemnej, priateľskej atmosfére, čo neubralo v žiadnom prípade na jeho kvalite čo sa týka formy, ale predovšetkým obsahu pilotného overovania. Účastníčky PO pozitívne hodnotili osobitný prístup lektoriek, ktorý im umožnil participovať na modelových situáciách, a súčasne riešiť nimi navrhnuté modelové situácie samotnými účastníčkami PO. Zhodne vyjadrili názor, že

vzdelávanie v predmetnej oblasti je pozitívnym prínosom nielen z hľadiska zmien v príslušnej legislatíve, ale súčasne ich obohatí o nové prístupy v rozhodovacej činnosti a predovšetkým v rámci spolupráce jednotlivých zamestnancov/kýň participujúcich na rozhodovacej činnosti.

Záver vyplývajúci zo stretnutia s kontaktnou osobou z MPSVR Ing. Ildikó Polačekovou: Požiadavka účastníčok na odbornosť lektorov ako po teoretickej tak praktickej stránke by mala byť (resp. musí byť) zohľadnená. Ďalej má byť zohľadnená požiadavka účastníčok zahrnúť do vzdelávacieho procesu riešenie praktických (konkrétnych) modelových situácií vo vzájomných súvislostiach - t. j. prelínanie problematiky procesných predpisov (Správneho poriadku a Občianskeho súdneho poriadku) a hmotno-právnych predpisov legislatívy štátnych sociálnych dávok, hmotnej núdze a náhradného výživného.

Názov ŠVP: Kompenzačná pomoc (EFEKOP)

Mená lektorov/riek: Mgr. Janka Langová, PhDr. Štefan Tvarožek

Pozorovateľka: doc. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc.

Počet účastníkov/čok: 13

Termín a miesto realizácie PO: 18.5.2015 – 22.05.2015, hotel Tatra, Bratislava

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

V priebehu procesu účastníci/čky formulovali k Štruktúre VP niekoľko otázok/pochybností:

Cieľ ŠVP: pochybnosť, či sme v procese budúcej edukácie schopní riešiť dilemy a paradoxy tak, ako to vymedzuje pôvodne formulovaný cieľ.

Cieľová skupina ŠVP a požadované vstupné vzdelanie – je dobré, že nie je určujúca podmienka praxe. Požadované vstupné vzdelanie formulovať: „Zamestnanec, ktorý spĺňa kritéria sociálneho pracovníka podľa zákona č. 219/2014 Z.z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov“.

Celková dotácia ŠVP: či je vhodné, aby bola rovnaká dotácia pre začiatočníkov aj skúsených zamestnancov/kyne.

Obsah vzdelávania: Otázka, či je vhodné zaradenie časti Dilemy a paradoxy ako prílohu 2 ŠVP.

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

Cieľ ŠVP: zameniť spojenie „...riešiť dilemy a paradoxy...“ za „... vnímať, identifikovať, vyhodnocovať dilemy a paradoxy...“

Požadované vstupné vzdelanie: formulovať nasledovne: „Zamestnanec/kyňa, ktorý spĺňa kritéria sociálneho pracovníka podľa zákona č. 219/2014 Z.z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov“.

Profil absolventa/tky: vo vedomostiach pridať „... klient/čka so zdravotným postihnutím v rodine, podpornom kruhu a prostredí“. V zručnostiach pridať: „... podpora schopnosti tímovej práce a prenosu zručností do svojho pracovného prostredia“.

Celková dotácia ŠVP a jej rozloženie: spracované vo forme tabuľky „VP-EFEKOP: učebný plán a učebná osnova“.

Obsah vzdelávania: v názve Modulu3 zameniť slovo Výsledky za Výstupy.

Príloha2: Vybrané dilemy a paradoxy kompenzačnej pomoci začleniť do Modulu3 ako časť 3.3. V úvode vymedziť pojem dilema a paradox, upraviť niektoré paradoxy a zvážiť doplnenie

„paradox blízkosti“.

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

„Ability Card“ – vnímanie problematiky ZP v prežívaní ľudí: veľmi vhodne zaradené cvičenie.

Modul1: bez zásadnejších pripomienok. *K tabuľke 1:* Pojem „zdravotné postihnutie“ vo verejných politikách: potreba zaradenia parkovacieho preukazu; potreba venovať sa podrobnejšie vysvetleniu, že účel sa neviaže na pôvodný účel posudzovania na úrade; potreba doplniť do tabuľky dieťa v náhradnej starostlivosti – posudzuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

Modul2: k časti 2.1,2.2, 2.3, 2.4, 2.5 neboli závažnejšie pripomienky. V časti 2.5 Rodová dimenzia posudkovej práce vyplynula potreba uviesť v texte viac príkladov z praxe. Ľudsko-právne cvičenie „KTO SOM“ hodnotené kladne, potreba umiestniť ho v úvodnej časti ŠVP; nepochopená otázka na strane 31 – potreba preformulovať otázku; ponechať v celom texte rodovo citlivý jazyk. K časti 2.6, 2.7, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3 a 2.8. neboli zásadnejšie pripomienky okrem požiadavky preformulovať otázku na str. 39 a podrobnejšie vysvetliť v texte pojem „preferenčné zaobchádzanie“. K časti 2.8.2 Kanadská metodika na posúdenie prístupnosti domácnosti OŤZP: metodika je vhodná na zaradenie do učebného textu, môže byť zjednocujúcim odporúčacím metodickým nástrojom pre výkon sociálnych posudkových činností na účely kompenzácie

Modul3: k uvedenému modulu neboli žiadne pripomienky.

Príloha 1: vhodné ponechať ako prílohu odporúčaného študijného textu.

Prílohu 2 Vybrané dilemy a paradoxy kompenzačnej pomoci: nie je vhodné umiestniť ako prílohu.

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

Modul1: Do úvodu Odporúčaného študijného textu dať „Ability Card“. Vložiť do Tabuľky 1 Pojem „zdravotné postihnutie“ vo verejných politikách: *poskytovanie parkovacieho preukazu*, vysvetliť, že účel sa neviaže na pôvodný účel posudzovania na úrade, doplniť do tabuľky *náhradnú rodinnú starostlivosť*. Doplniť informáciu o zjednotení posudkových činností, informáciu o MKF 2001 z NPRŽPOZP. Vypustiť otázku na str.22.

Modul2: Zaradiť ľudsko-právne cvičenie „KTO SOM“ do úvodu (úvod časti 1.1). Preformulovať zadanie na str. 31. Vložiť výsledky zadania zo strany 32 do textu (zdroje a podoby nenaplniteľných očakávaní – nevedomosť/neinformovanosť; finančná frustrácia; potreba vlastniť/mať to, čo majú ostatní; mediálny tlak, hierarchia dôvery a „vlastníctvo pravdy“ – pravdu majú tí, „ktorí sú vyššie“, majú politickú moc. Príklad na str. 32 prerobiť do rolky ako zadanie. Doplniť časť 2.5 Rodová dimenzia, ak je klientom/tkou muž – žena, ak je sociálnym pracovníkom/čkou muž- žena. Návrhy na revíziu Kanadskej metodiky pre jej využiteľnosť v praxi neboli podané. Metodika v podobe, akej bola prezentovaná, je využiteľná ako metodický nástroj pre posudzovanie prístupnosti vo výkone sociálnych posudkových činností na účely kompenzácie.

Modul3: bez zmien

Príloha 1: bez zmien

Príloha 2: začleniť do Modulu3 ako časť 3.3. V úvode vymedziť pojem dilema a paradox, upraviť niektoré paradoxy, uviesť príklady z praxe a doplniť paradox blízkosti.

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

Diferencovať celkovú dotáciu podľa kritéria, či je účastník/čka VP s praxou alebo začiatok/čka v oblasti posudkových činností? Na konci procesu PO sa účastníci/čky neprikláňali k rozdielnej dotácii pre neskúsených a skúsených posudkových pracovníkov/čky.

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

Pilotné overovanie VP EFEKOP potvrdilo potrebu ďalšieho vzdelávania ľudí vo výkone sociálnych posudkových činností a ich požiadavku na ďalšie vzdelávanie, ktoré t.č. v uvedenej oblasti absentuje. Aplikácia Kanadskej metodiky počas PO VP EFEKOP potvrdila absenciu metodiky posudzovania prístupnosti a teda aj jej využiteľnosť v praxi. Obsah VP EFEKOP bol vysoko pozitívne hodnotený zo strany účastníkov/čok PO.

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

Parametre skladby účastníkov/čok boli v zmysle projektu naplnené. Z celkového počtu sociálnych pracovníkov/čok boli v skupine PO VP EFEKOP dvaja muži, bola taktiež zabezpečená rôznorodosť z hľadiska praxe a pracovnej funkcie. Jedna z účastníčok bola z oblasti rozhodovacích činností, jedna bola vedúcou zamestnankyňou. Všetci účastníci/čky boli veľmi zodpovedne nastavení na proces PO, čo okrem ich aktívnej účasti počas prezentovania modulov a spolupráce VP EFEKOP podčiarkol aj fakt, že zadania, ktoré dostávali na vypracovanie v čase ich osobného voľna, spracúvali na ďalší deň PO zodpovedne. Pozitívna atmosféra PO sa po jeho začatí umocnila faktom, že účastníci/čky neboli v pozícii vzdelávaných, ale v pozícii partnerov/riek a spolupracovníkov/kýň VP EFEKOP. Ciele, ktoré si lektori stanovili pre PO, boli splnené. Štruktúra a odporúčaný text VP EFEKOP bol účastníkmi/čkami prijatý ako účelný a veľmi osožný pre potreby vzdelávacej praxe sociálnych pracovníkov/čok a aj pre samotný výkon posudkovej činnosti. Pri aplikácii Kanadskej metodiky niektorí z účastníkov/čok v kontexte zážitku prežili inú polohu klienta/tky pri posudzovaní domácnosti a prístupnosti ako boli doposiaľ zvyknutí. Ocenili taktiež prínos komunitnej spojky pri tomto posudzovaní, čím došlo k naplneniu špecifického cieľa v rámci modelovania KMP metodiky. Bolo veľkým benefitom pilotného overovania, že sa potvrdila potreba prepojenia teórie a praxe, kde teória a veda profesionálnym spôsobom zhodnocuje výsledky a potenciál praxe.

Názov ŠVP: Sociálna kuratela

Mená lektorov: doc. PhDr. ThDr. Andrej Mátel, PhD., PaedDr. Galáš Ján, PhD.

Pozorovateľka: Mgr. Barbora Kuchárová

Počet účastníkov/čok: 10

Termín a miesto realizácie PO: 25.5.-29.5.2015, Nitra

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

Účastníci PO hodnotili návrh štruktúry VP, ako i celý jeho obsah pozitívne, bez zásadných pripomienok, ktoré by ovplyvnili „filozofiu“ a koncepciu predkladaného VP. Navrhnuté úpravy sa týkali najmä formálnej stránky textu, jeho logického usporiadania a zrozumiteľnosti. Podnety a návrhy boli orientované najmä na doplnenie a úpravy textu predloženého VP, ktoré jednotliví účastníci považovali z hľadiska svojich skúseností a poznatkov, ako i potrieb praxe za dôležité a prioritné. Ku každému návrhu sa viedla diskusia a jeho zakomponovanie do obsahu bolo zdôvodnené a konsenzuálne. Sumarizujúci záznam predložených návrhov bol vždy nasledujúci deň prezentovaný pred skupinou a odsúhlasený účastníkmi PO.

Pripomienky k časti „Štruktúra VP“: Vzhľadom k zameraniu celého NP na *cieľovú skupinu zamestnancov štátnej správy a samosprávy ŠVP* doplniť možnosť zaradenia do vzdelávacieho programu i zamestnancom, ktorí vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately (ďalej len SPOD a SK) podľa § 71, ods.1 písm. b) až e) Zák. č. 305/2005 Z. z. bod. č. 4 cieľovú skupinu o „zamestnancov obce, vyššieho územného celku, akreditovaných subjektov, právnických osôb, ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona č. 305/2005 Z. z. v ZNP a fyzické osoby vykonávajúce uvedené opatrenia. V tejto súvislosti v texte nahradiť výraz „zástupcovia orgánu štátnej správy“ výrazom „sociálni kurátori/ky“.

Potreba vyšpecifikovania *celkovej dotácie ŠVP*, jeho rozsahu, časovej dotácie modulov a dištančných foriem štúdia v rámci nich.

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

V bode č. 4 Cieľová skupina doplniť cieľovú skupinu o „zamestnancov obce, vyššieho územného celku, akreditovaných subjektov, právnických osôb, ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona č. 305/2005 Z. z. v z.n.p. a fyzické osoby vykonávajúce uvedené opatrenia.

V bode č. 6. „Profil absolventa/ky“, v časti kompetencie v bode b) nahradiť výraz „zástupcovia orgánu štátnej správy“ výrazom „sociálni kurátori/ky“. *V oblastiach uplatnenia* doplniť pred MVO sektore „v samospráve“.

V bode č 7. Celková dotácia upraviť text nasledovne : *Celková dotácia vzdelávacieho programu je 220 hodín rozložených v štyroch moduloch, ktorých integrálnou súčasťou je aj prác*

- a pod supervíziou (20 hod. skupinovou formou v rámci vzdelávania a 10 hodín individuálna priama supervízia), exkurzia (20 hodín organizovaných a absolvovaných individuálne frekventantmi medzi jednotlivými modulmi) a samoštúdium (40 hodín v rámci jednotlivých modulov“).

1. modul: Sociálna kuratela a sociálna patológia – konceptuálne východiská (40 hodín) rozložených do 4 tematických časti (odporúčané 4 dni), pričom súčasťou modulu je aj samoštúdium v rozsahu 10 hod. (rozložené na prvé tri dni vzdelávania za účelom prípravy na nasledujúci deň) a 5 hodín skupinovej supervízie.

2. modul: Vybrané sociálno-patologické javy u detí (60 hodín-) rozložených do 3 tematických časti (odporúčaných je 5 dní) 15 hodín práce pod supervíziou (5 skupinovou formou, 10 individuálne), 10 hodín z toho je samoštúdium .

3. modul: Vybrané sociálno-patologické javy u detí a dospelých (60 hodín) rozložených do 5 tematických časti (odporúčaných je 5 dní) 15 hodín práce pod supervíziou (5 skupinovou formou, 10 individuálne), 10 hodín z toho je samoštúdium.

4. modul: Vybrané sociálno-ekonomické problémy (40 hodín) rozložených do 3 tematických časti (odporúčané 4 dni), 5 hodín práce pod supervíziou (skupinovou formou) a 10 hodín samoštúdium.

V bode 8 Organizačná forma doplniť odporúčané obdobie vzdelávania na min. 12 až max. 18 mesiacov. Odporúčajú sa 4 –dňové a 5 dňové bloky

V bode 9 - Spôsob ukončenia ŠVP ponechať len absolvovanie skúšky pred skúšobnou komisiou a odstrániť „v skupine frekventantov“. Doplniť podmienku úspešného ukončenia –min. 90% prezenčnej účasti na každom module a reflektovať aj dištančné vzdelávanie a „pozitívne referencie zo supervízie“.

V časti 10. Obsah vzdelávania upraviť text nasledovne:

V Module č. 1 zakomponovať kapitolu „Interdisciplinárna a medzisektorová spolupráca sociálneho/ej kurátora/ky“ pred kap. „Sociálna patológia“

V Module č. 2 zmeniť názov na : „Vybrané sociálno-patologické javy“, doplniť kap. 2.1.4 Detská prostitúcia, zmeniť názov kap. 2.2. Rizikové správanie detí a mládeže

2.3 Delikvencia a kriminalita detí a mladistvých; Podkapitoly 2.3.2. až 2.3.4. presunúť do Modulu č. 3, ktorý bude mať názov 3. modul: Vybrané sociálno-patologické javy u detí a dospelých a doplniť kap. 3.1 Kriminalita dospelých.

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

Účastníci ocenili formu spracovania VP z hľadiska štruktúry a obsahu, ako i z hľadiska akcentovania aplikačnej stránky VP a jeho zamerania na osvojenie si praktických zručností, metód a techník sociálnej práce a zvýšenie kompetencií sociálnych pracovníkov/čok.

Celá filozofia textu je koncipovaná ako sylabus pre vzdelávateľov akreditovaného vzdelávania - t.j. predkladá rámcové obsahy a východiská a neobmedzuje možnosti voľby foriem, metód, organizácie a priebehu vzdelávania samotným vzdelávateľom.

Dbáť na zrozumiteľnosť a logickú postupnosť textu. Používať kratšie vety, aby sa nestratil význam a obsah textu.

V úvode VP vymedziť dostatočný priestor pre vytvorenie skupinovej kohézie a spolupráce, skupinovej dynamiky, zásad a pravidiel fungovania skupiny, prezentácie príkladov dobrej praxe ... a pod.

Posilniť význam a rozsah supervízie v rámci každého modulu so zameraním na prípadové štúdie, dilemy a problémy aplikačnej praxe . V rámci každého modulu vytvoriť priestor na samoštúdium, aby sa mohli účastníci oboznámiť s teoretickými a legislatívnymi východiskami ešte pred ich objasňovaním v rámci jednotlivých blokov VP. V rámci dištančných foriem štúdia vytvoriť priestor pre priame oboznámenie sa s podmienkami výkonu práce v zainteresovaných inštitúciách, s ktorými sociálni kurátori spolupracujú. Z tohto dôvodu účastníci absolvujú individuálne exkurzné, resp. študijné návštevy organizácií resp. inštitúcií pracujúcich s klientelou ohrozenou sociálno-patologickými javmi alebo socio-ekonomickými problémami (napr. penitenciárne zariadenia, zariadenia SPODaSK alebo zariadenia sociálnych služieb, resp. asistovanie pri priamej práci v prirodzenom prostredí klienta -napr. v marginalizovanej rómskej komunite, v rámci streetworku a pod.).

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

Modul č. 1

Členenie kapitoly v poradí pojmy, legislatíva medzinárodná a národná, supervízia, neskôr, legislatíva medzinárodná a národná, zákon 305/2005 o SPODaSK atď., etika (etický kódex SR) vrátane rodových stereotypov (str. 15), záverom supervízia ako podporný nástroj (začleniť techniky na profesionálnu vs. etická dilema, frustrácia zo systému – napr. metódou Balintových skupín v rozsahu 5 hodín). Vhodné dopracovať úvod modulu a v ňom zadefinovať termín kurátor a zdôrazniť potrebu témy pre kurátora (vo forme podkapitoly s definíciou s odkazom na paragraf 15 a 16 zák. č. 305/2005), presun definície kuratela do prednej časti textu a nepoužiť novelu. Dbáť o zrozumiteľnosť (napr. str. 30), používať kratšie vety. Doplniť zákon č. 71- správny poriadok účelne a prakticky. Na 23 str. doplniť modelovku zameranú na správne konanie (resp. str. 24.) vhodný lektor z MVSR. 1.modul je teoretický náročný pre účastníka, preto je vhodná forma vzdelávania samoštúdium a následná interaktívna diskusia. Do prvej kapitoly doplniť komunitný plán podľa zákona 305 jeho legislatívne východiska, rovnako doplniť analýzu vybraných komunit a individuálny plán. V celom texte doplniť orgán miestnej samosprávy a akreditovaný subjekt. Integrovať do textu aj trestné skutky. Vymedziť všeobecné zadefinovanie detí a rovnako v druhom module vymedziť deti. Začleniť aktivitu - porovnanie pomerov činností. Do textu integrovať zákon o ochrane osobných údajov (začleniť do podkapitoly vrátiť etiky aspoň odkaz). Spomenúť zákony smerujúce k rodovej citlivosti (antidiskriminačné zákony aspoň vo forme podkapitoly za podkapitolu etika). Zo strany 22 odstrániť zákon 310. Začleniť praktické cvičenie zamerané na vyhľadanie zákona 305 a jeho ustanovení v elektronickej verzii . Zo strany 21 odstrániť „jedným z nosných“ a „dôležitých

pojmov“. Na strane 22 naformulovať text k správne konaniu a finančnej kontrole. Na strane 23 „záujmov detí, najmä.....“ doplniť zákon o ochrane osobných údajov (323/ 2008) a zákon 488, rovnako zákon 511(slobodný prístup k informáciám) a zákon o prevencii kriminality ku podkapitole delikvencia. Podkapitola 1.2.3. je v poriadku. V podkapitole 1.2.4. – odstrániť cvičenie (str.26). Podkapitola 1.3. Sociálna patológia uviesť znaky sociálnej patológie na začiatok textu, rozdeliť patologické javy a potom uviesť prejavy správania u osôb. Použiť jednotnú terminológiu (nevhodné – vhodnejšie). Začleniť do textu etiológia s akcentom na príčiny sociálnej patológie s odkazom na odbornú literatúru. Integrovať diagnostiku problému a odporúčania k prizvaniu iných účastníkov (profesionálov). Spomenúť zákony súvisiace so zbavení svojprávnosti na právne úkony. Zahnúť cvičenie, modelovú situáciu „klient kurately“. Podkapitola 1.4. interdisciplinarita (str. 33) zahrnúť cvičenie na navrhovanie opatrení (napr. „samostatne žijúca osoba“). Na strane 22 začleniť cvičenie zamerané na spolupracujúce profesie a inštitúcie. Do textu pridať reedukačné zariadenia, diagnostické centrá, LVS a úlohy týchto zariadení, ich kompetencie, ako aj kompetencie profesií (zariadenia na výkon rozhodnutia). Upozorniť na súčinnosť so zariadením pri dohľade. Spomenúť existenciu interných noriem. Spomenúť v texte Centrum pre medzinárodnú ochranu detí a mládeže (str. 35).

Modul č. 2

Názov modul 2 pomenovať **Vybrané sociálno-patologické javy u detí**, bez slova najmä . V texte vysvetlíť pojmy mladistvý a maloletý . Podkapitolu o kriminalite presunúť do 3. modulu. V podkapitole CAN zahrnúť detskú prostitúciu. Vzhľadom na zameranie modulu výsostne na deti spomenúť témy záškoláctvo, úteky, šikana, CAN vrátane detskej prostitúcie , delikvencia a poruchy správania. Do nasledujúceho modulu doplniť témy spájajúce deti a dospelých akými sú kriminalita, domáce násilie v partnerských vzťahoch, závislosti, obchodovanie, extrémizmus a sexbiznis. V texte preložiť obrázok „trojuholník“ do slovenčiny. Nepoužívať vôbec cvičenia asociujúce prípad „Lucka“. V texte zmieniť inštitúcie krízové stredisko a detský domov. Na strane 38 spomenúť oznamovaciu povinnosť občanov SR, ktoré organizácie a profesie túto povinnosť majú a ktoré nie. Zmieniť sa o krízovej intervencii, krízových telefónnych linkách, internetových poradniach (pri IP použiť slovo napr.) a o rodinných skupinových Konferenciách (bez zátvorky). Podkapitola 2.3. maloletí a mladiství je nutné preformulovať názov podkapitoly. Druhá podkapitola Kriminalita plnoletých sa presúva do modulu 3 a následne v je v nej potrebné definovať pojmy obžalovaný ako ďalší stupeň v súdnom konaní. V celom vzdelávaní je vhodné používať metódu videotréningu. V rizikovitom správaní je potrebné doplniť priestupky a prevenciu a rovnako zapracovať termín „ochranná výchova“. Doplniť je potrebné aj tému maloletého ako svedka trestného činu. Zaradiť cvičenie „Dvojrola“ formou modelovania situácie kurátor ako svedok, ako FO a nie ako znalec. Do podkapitoly o psychohygiene vložiť informácie o zvládaní závažných životných udalostí, ako aj informácie o pravidlách vystupovania na verejnosti. Dopracovať inštitút opatrovníka, ako predkladateľa návrhov v trestnom konaní vrátane náhrady škody. Spomenúť zákon o odškodnení, náhrady škody so zreteľom na poškodzovanie detí . Táto téma by bola vyučovaná ako diskusia s odborníkom na danú tému. Str. 47 spomenúť občiansko- právne konanie . Na stranách 46 a 47 popísať kompetencie a spoluprácu v téme ochranné výchovy. Na strane 45 zaradiť techniku „icebreakera“ zameraného na zber námetov, zážitkov, postojov o prípravnom konaní, súdom

konaní, ochranej výchove, spolupráci s probačnou a mediačnou službou a vyššími súdnymi úradníkmi. V kapitolách používať odpočet znalostí v jednotlivých témach tak ako na str. 45. V podkapitole 2.3.1. doplniť možnosti intervencie kurátora v prípade maloletých, zároveň daný text vizuálne rozdeliť. Zaradiť cvičenie zamerané na prežívanie klienta formou rolového cvičenia alebo empatickej reťaze. V podkapitole 2.3.2. doplniť úlohy obce, penitenciárnu starostlivosť, probáciu a mediáciu formou cvičení modelovania intervencií a kompetencií a zároveň akcentovať, že manažér procesu je probačný úradník. Spomenúť úlohu psychológa úradu práce pri sanácii rodinných vzťahov, sociálny výcvik pre prepustených a zabezpečenie bývania obcou. Zaradiť zákon o výkone trestu, so zameraním na písomný kontakt pred prepustením a po prepustení a resocializačný príspevok. Začleniť cvičenie zamerané na tvorbu rozhodnutia a diskusiu o kontakte s rodinou až do rozmeru odporúčania rodinnej terapie resp. jej etických limitov, či o hromadnej návšteve a informovaní o právach a povinnostiach či kompetenciách. Do textu zaradiť i prípravu klienta na prepustenie a postup rozkrokovat'. Osobitne sa zamerať na tému mladistvý vo výkone trestu a definovať jeho špecifiká s ohľadom na rodinu a vzdelávanie. Zapracovať inštitút podmienenečného odsúdenia mladistvého a zapracovať špecifiká pomoci a organizačnú prácu sociálneho kurátora. Podkapitolu 2.2. Násilie páchané deťmi premenovať na Rizikové správanie detí a mládeže. Rozpracovať dôsledky záškoláctva, spomenúť priestupkový zákon, zákon o prídavkoch na deti s dôrazom na osobitného príjemcu a aktivitu obce. Vydefinovať trestný čin ohrozovania mravnej výchovy detí spojený s daným javom a kompetencie školy. Spomenúť i problém neprihlásenia dieťaťa na školskú dochádzku. V téme šikanovanie formou cvičenia zaradiť „kyberšikanu“. V celej podkapitole dať osobitný dôraz na kyberšikanu, samovražednosť a pri téme dieťa ako pachateľ a ako obeť akcentovať viktimizačný aspekt, spomenúť vandalizmus a kompetencie mestskej polície, i úteky. V podkapitole 2.2. odstrániť štatistiku, tak ako v celom texte a použiť formuláciu odporúčania reflektovať aktuálny stav daného javu. V podkapitole na str. 42 presun odstavcov záškoláctvo a agresivita a v textoch sa zamerať praktický návod, cvičenie – prezentácia filmu „Skazená mládež“. Spomenúť promiskuitu a jej profesionálnu diagnostiku postavenú na analýze vzťahovej väzby. Na záver podkapitoly – uviesť praktický návod na riešenie formou cvičenia metódou prípadovej štúdie. Spomenúť Všeobecne záväzné nariadenia miest a obcí. Odporučiť publikáciu „Kollář – Bolest šikanování“. Podčiarknúť spoluprácu s referátmi psychologických služieb a poradňami, prevenciu a sieťovanie. Vziať do úvahy citácie zákonov na základe signovania v prílohe a redaktor časti bude rozhodovať čo bude zozname resp. čo bude citované kontinuálne a zároveň zoznam bude delený do modulov.

Modul č. 3

Podkapitola 3.1. rozšírenie názvu na „Násilie v partnerských a iných rodinných vzťahoch“. Spomenúť pozbavenie svojprávosti, alebo aspoň zmieniť v module 4. Presunúť definície feministické a antidiskriminačné pred rodovo- neutrálny model. Uviesť citáciu Holubovej do zoznamu použitej literatúry alebo aspoň odkaz na hyperlink. Spomenúť motiváciu k zmene správania obeť a krízovú intervenciu. Do samotného úvodu príručky uviesť metódu motivačné rozhovory s dospelými a do cvičení zahrnúť aspoň „modelovku“. Zobrať do úvahy vytvoriť zoznam nástrojov, metód a intervencií vrátane interdisciplinárnych metód, akými sú indikované terapeutické metódy, ktoré môžu realizovať akreditované subjekty. Spomenúť zákon o policajnom zbore a to najmä prijatie trestného oznámenia, súčinnosť s prokuratúrou.

Uviesť bezplatnú linku prokuratúry „ Linka pre týrané ženy a deti 0800 300 700, ako i bezplatnú telefonickú linku (0800 191 222),Ústredia PSVaR, ktorá prijíma podnety zamerané na nahlásenie podozrení zo zanedbávania starostlivosti o deti, resp. násilia páchaného na deťoch a v rodinách, Zahrnúť informácie obecnej polícii. Spomenúť sociálnu asistenciu a medzinárodné štandardy Rady Európy. Po celom vzdelávaní si vypýtať spätnú väzbu na vzdelávanie od cieľovej skupiny. Spomenúť jednotlivé typy zariadení núdzového bývania. Internetovú poradňu “ipčko” uvádzať len ako príklad. Na str. 57 spomenúť odporúčanie o poskytovaní služieb na princípe „ženy ženám“. Podkapitola 3.1.2 doplniť „a blízke okolie“, spomenúť pozíciu samosprávy. Námet do úvodu uviesť samostatne metódy v jednotlivých kapitolách a ich aplikovanie v rôznych oblastiach sociálnej práce. Odcitovať adresár na str. 58. Na str. 57. – body 1) samostatne obec – poskytuje obec 75 paragraf a bod 2. Zo strany 58 odstrániť štatistiky. Rozdeliť témy sexbiznisu a obchodovania na 3.2. 1. a 3.2.2. Spomenúť program reintegrácie. Používať výraz sexuálne komerčné služby. Odstrániť odsek s citáciou Matouška, zmeniť termín úpadok. Zadefinovať terénna sociálna práca. Podkapitola 3.2.1. Závislosti. V podkapitole detskej prostitúcie v CAN syndróme na str. 62–prvý odsek „ak je v rodine obeť obchodovania a zároveň maloleté dieťa, poskytnete sa mu“ výrazne zjednodušiť. Cvičenie na identifikáciu obchodovania (napr. štádia rekrutingu). Na str. 59 aktualizovať Národný program. Uviesť diagnostické znaky. V podkapitole rizikové správanie uviesť nízkoprahové zariadenia a princípy nízkoprahovosti. V téme práca s mladistvým páchatelom určiť systému pomoci. Odstrániť text o Žiline. Spomenúť tému maloletý bez sprievodu. V podkapitole 3.4. sa zamerať na hľadanie externých príčin a previazanosti s inými sociálno-patologickými javmi. Na strane 70 zmeniť, prvý odsek odstrániť, ods. 2 použiť nie orgán ale sociálna kuratela a doplniť aj divácke násilie, doplniť projekt Mosty, uviesť ho ako príklad dobrej praxe. Na strane 69 odstrániť rasizmus a xenofóbia. Zaradiť cvičenie formou všeobecnej diskusie k prevencii a možnostiach sociálnej kurately s orientáciou na spoluprácu. Podkapitola 3.3. sociálny kurátor sa pri svojej práci stretáva s rôznymi typmi závislostí . Citovať podľa zákona č. 305. Zo strany 64 odstrániť 36. Uviesť zákon č.305/2005 bez novelizácie osobitne § 63 na strane 64. Spomenúť úkony OSP a predbežné opatrenia - § 75 a 76, 1, b na strane 63. Úvod závislostí spomenúť delenie, teórie, spôsoby aplikácie. Osobitne látkové a nelátkové závislosti. Dopracovať závislosť na sektách a kultoch. Zjednotiť proces liečby. Použiť pojem abstinujúci závislý a skratky NA a AA rozpísať. Zmieniť sa o štádiách závislosti. Zaradiť cvičenie o spoluzávislosti - jej prejavoch, o prejavoch závislosti a jej depistáži, spolu s indentifikáciou rizikových lokalít. Zapracovať mýty o drogách, VZN o alkohole a tabaku u detí, s dôrazom na úlohu samosprávy a akreditovaných subjektov na všetkých stupňoch prevencie. Podkapitolu rozdeliť vizuálne na deti a mládež, prípadne odsek na strane 68. Zaradiť nové typy drog a včleniť cvičenie zamerané na názvoslovie a sieťovanie. Na strane 68 zaradiť výchovné opatrenia podľa 305, paragraf 12, ods. 1 body b – c. Na strane 69 § 75 ods1, písm. b, tretia odrážka – obec vo svojom regióne organizuje resocializačné programy. Zohľadniť aj špecifické podmienky a možnosti resocializačných stredísk a link na zoznam akreditovaných resocializačných stredísk na strane 64.

Modul č. 4

Úprava štruktúry textu podľa rozpravy. Odstrániť štatistiku zo strany 74. Spomenúť druhy ekonomicko-sociálnych patologických javov akými sú úžera a „biele kone“ na strane 81 4.3. Na

strane 12 1.4. zdefinovať princíp subsidiarity. Strana 71 paragraf 1) písmeno a nepoužiť slovo orgán. Podkapitola 1.1. nadpis opačný slovosled, na strane 71 upraviť pojem na „štandardný spôsob života“. Na strane 72 tretí odsek preformulovať text ako reflexie zlej praxe a nepoužiť štátna správa a kurátor orgánu. Samostatne vyčieniť sociálne poradenstvo v poslednom odstavci. Použiť výraz „v rámci tohto poradenstva“. Na strane 73 zmieniť náhradné výživné 201/2008 paragraf o jednorazovej finančnej pomoci z pohľadu obce, vyčieniť „projektové možnosti“ v poslednom odstavci. Podkapitola 4.1.2. v prvom odstavci zmieniť Centrum pre liečbu drogových závislostí a resocializačné stredisko. Na strane 75 dole osobitná vyčieniť a rozšíriť o osoby po zdravotníckej starostlivosti, nezamestnaní absolventi, nižšie vzdelanie, znížené zručnosti (čítanie s porozumením, sociálna gramotnosť) a zníženie uplatnenia na trhu práce. Zaradiť cvičenie – plán prípravy na osamostatnenie. Na strane 72 upraviť terminológiu odchovanec a začleniť skupiny a faktory. Podkapitola 4.1.3. na strane 76 zmieniť históriu dlhov ale i projekt Nadácie pre deti Slovenska „Škola rodinných financií“. Podkapitola 4.1.4. sa mení na 4.1.3. a v nej sa zdefinujú špecifiká do antropológie, doplnia sa rozvíjajúce minority, sociálna antropológia a management financií. V podkapitole 4.1.4 sa zmení výraz bezdomovec. V podkapitole 4.1. sa spomenie poradenstvo, ale i znalosť nepísaných pravidiel komunity, jazykový register, a iné. Na strane 77 sa odcituje „mosty z chudoby, Ruby Pey kultúra“. Najskôr sa zdefinujú skupiny a až potom subkultúra Rómovia. Dôležitá bude zmienka nútené žobranie maloletých, ktorú začleníme do podkapitoly obchodovanie. Na strane 78 v hornej časti textu sa použije hyperlink na „Profesní dovednosti“ a rovnako na atlas Rómsky komunit na strane 76. Podkapitola 1.1. bezdomovecť zjednodušiť a zjemniť, zároveň zahrnúť tému finančnej gramotnosti. Na strane 79 doplniť sexom prenosné infekčné ochorenia pri injekčných užívateľoch drog. Na strane 80 doplniť Maslowovu teóriu. Doplniť bezplatné poskytovanie stravy – ľudové jedálne vynechať. Cvičenie: sieť pomoci. Na strane 80 preformulovať internú normu a doplniť pomoc o sprevádzanie pri vybavovaní dokladov, vysvetlenie klientom súvislosti so zdravotným poistením a dôsledky neplatenia, potrebu evidencie - ÚPSVaR a sociálne poradenstvo. Cvičenie „Čo by mal robiť sociálny kurátor pri intoxikácii“. Spomenúť v texte plnenie si vyživovacej povinnosti voči deťom. V podkapitole chudoba spomenúť zákon o štátnych dávkach a rodičovský príspevok 600/2005.

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

Pri posúdení možných rizík bola diskutovaná najmä otázka organizačného a odborného zabezpečenia samotnej realizácie vzdelávacieho programu. Výber vhodných subjektov a odborníkov, ktorí budú VP zabezpečovať, sa javí ako kľúčový aspekt. Každý vzdelávací modul si vzhľadom k svojmu multidisciplinárnemu kontextu vyžaduje kontrahovanie odborne erudovaných a „lektorsky zručných“ vzdelávateľov z rôznych vedných odborov a zainteresovaných inštitúcií.

Nakoľko VP akcentuje prácu účastníkov pod supervíziou je potrebné, aby jednou z podmienok na výber vzdelávacieho subjektu bolo zabezpečenie supervízorov vedených v zozname supervízorov MPSVR SR. Ideálnym modelom pre kontinuitnosť a adresnosť priebehu VP by bolo prepojenie pozície lektora a supervízora v jednej osobe.

Dôležitou sa javí taktiež otázka primeraného materiálo-technického zabezpečenia VP – forma interaktívneho vzdelávania predpokladá možnosť využívania napr. videofeedbacku, vhodnej

prezentačnej techniky a informačných technológií (napr. každý z účastníkov by mal mať k dispozícii PC, resp. NTB s možnosťou internetového napojenia), ale i vhodné priestorové podmienky umožňujúcu prácu bez bariér a primeraného zloženia skupiny (max. 12- 15 účastníkov).

Základným rizikom pre úspešnosť, kvalitu a efektivitu vzdelávacieho programu je nielen výber vzdelávacej inštitúcie (ktorá by mala byť podľa názoru účastníkov pod priamou gesciou a kontrolou MPSVR SR), ale najmä samotných lektorov – ktorí by vzhľadom k filozofii VP nemali byť len „teoretici“ ale skôr „praktici“ – čiže mali by mať priame praktické skúsenosti v predmetnej oblasti. To predpokladá parciálne zapojenie napr. odborníkov pracujúcich v súdnictve, policajnom zbore, zbore väzenskej a justičnej stráže, zariadení na výkon rozhodnutia súdu, zamestnancov pracujúcich na úseku služieb zamestnanosti, sociálneho zabezpečenia a dávkových systémov ....

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

Vzhľadom k limitovanému rozsahu VP je potrebné pre účastníkov zabezpečiť dostatok doplňujúcich študijných materiálov – či už sú to metodické materiály, interné normy, pracovné listy, vzory štruktúry a obsahu dokumentov využívaných v etape identifikácie, diagnostiky, plánovania, intervencie, zaznamenávania a vyhodnocovania, ako i napr. v rozhodovacej činnosti, spracovaní správ a návrhov a pod.

Nakoľko VP kladie dôraz na získanie nielen teoretických, ale najmä praktických a aplikačných vedomostí, spôsobilostí a zručností je potrebné zapojiť do procesu vzdelávania samotných účastníkov a to najmä vo forme „domácej prípravy“, zameranej na spracovanie a prezentáciu kazuistik / prípadových štúdií, príkladov dobrej praxe napr. z priebehu rodinných konferencií, terénnej sociálnej práce, komunitnej a skupinovej práce, výstupov z exkurzií, ako i podkladov pre nácvik diagnostických a intervenčných techník sociálnej práce a nácvik sociálnej administrácie a pod. .

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

Atmosféra a spôsob práce v skupine boli na základe spätnej väzby od účastníkov a lektorov hodnotené ako vecné, konštruktívne a efektívne. Táto skutočnosť bola ovplyvnená už tým, že zostavovatelia VP mali možnosť navrhnuť zloženie účastníkov pilotnej skupiny. Prepojenie odborníkov z orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy, mimovládnych inštitúcií, multidisciplinárna tímu (sociálni pracovníci, psychológovia, právnici, mediátori, terénni sociálni pracovníci ...), proporcionalita a rôznorodosť skupiny z hľadiska profesijného, vekového, rodového, regionálneho, dĺžky praxe ... zabezpečilo vyváženú a rovnocennú diskusiu a dostatok podnetov na ďalšie kreovanie VP. Účastníci pilotovania ocenili partnerský spôsob dotvárania vzdelávacích programov odborníkmi z praxe, ktorí sa stali spolutvorcami vzdelávacieho programu. Vyzdvihli aj veľmi dobrú pracovnú atmosféru počas pilotovania založenú na „rovnocennom prístupe“ medzi spracovateľmi programu a účastníkmi pilotovania a dostatok priestoru na prezentovanie vlastných názorov, ich partnerské rešpektovanie a akceptáciu zo strany lektorov a účastníkov

Zaangažovanosť účastníkov/čok značne zefektívnila spôsob a výsledky práce, nakoľko vďaka

tomu, že boli vopred poskytnuté podkladové materiály, prezentácie a v priebehu PO i ďalšie „handouty“, špecificky spracované k jednotlivým témam, sa mohli účastníci v rámci samoštúdia pripraviť na diskusiu k jednotlivým témam, ktoré boli plánované v zmysle detailného programu na každý deň.

Taktiež organizačné, materiálno-technické zabezpečenie, priestorové a ubytovacie podmienky procesu PO hodnotili účastníci veľmi pozitívne. Určité výhrady boli k strave.

Názov VP NOČ: Komunikácia s klientmi a klientkami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia
Mená lektoriek: Mgr. Andrea Juhásová, PhD., PhDr. Anna Šmehilová, PhD. Pozorovateľka: doc. PaedDr. Jana Lopúchová, PhD.
Počet účastníkov/čok: 9
Miesto výkonu PO: Nitra
Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“
OBSAH - Štruktúra vzdelávacieho programu
<ol style="list-style-type: none"> 1 Názov vzdelávacieho programu 2 Zaradenie pod príslušnú nadstavbovú odbornú činnosť 3 Cieľ VP 4 Cieľová skupina VP 5 Požadované vstupné vzdelávanie, prípadne prax v odbore 6 Profil absolventa/tky <ol style="list-style-type: none"> 6.1 Vedomosti 6.2 Zručnosti 6.3 Oblasti uplatnenia   7 Celková dotácia (rozsah) VP 8 Organizačná forma VP <ol style="list-style-type: none"> 8.1 Prezenčná forma 8.2 Dištančná forma   9 Spôsob ukončenia VP 10 Obsah vzdelávania
B. Študijný materiál
<ol style="list-style-type: none"> 1 Komunikácia a prístup k informáciám v kontexte medzinárodných a národných dokumentov garantujúcich práva osôb so zdravotným postihnutím <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Ľudsko-právny prehľad k otázkam prístupnosti v komunikácií a k informáciám osôb so zdravotným postihnutím 1.2 Komunikácia a prístup k informáciám osôb so zdravotným postihnutím v kontexte národných stratégií, programov a legislatívy   2 Dôsledky jednotlivých druhov zdravotného postihnutia v kontexte individuálneho životného a rodinného cyklu a v socio-kultúrnom kontexte osôb so zdravotným postihnutím <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Vybrané aspekty špecifik osôb so zdravotným postihnutím <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1 Definície a základné delenia 2.1.2 Modely definície zdravotného postihnutia s akcentom na dôsledky jednotlivých druhov zdravotného postihnutia 2.1.3 Aplikácia definícií jednotlivých modelov zdravotného postihnutia na akceptovanie špecifik jednotlivých druhov zdravotného postihnutia 2.1.4 Klasifikácia a etiológia podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia 2.1.5 Vývinové špecifiká podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia s akcentom na oblasť komunikácie   2.2 Sociálne dôsledky jednotlivých druhov zdravotného postihnutia na osobu v procese socializácie v oblasti komunikácie a prístupu k informáciám 2.3 Obmedzenia v komunikácii a v prístupe k informáciám osôb so zdravotným

postihnutím v jednotlivých oblastiach života podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia (zdravotná starostlivosť, vzdelávanie, sociálne služby, zamestnanie, verejné inštitúcie a i.)

2.4 Špecifiká individuálneho rodinného a životného cyklu a socio-kultúrny kontext osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia

3 Špecifiká komunikácie osôb s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia (analýza determinantov a faktorov komunikačného procesu osôb s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia; príklady úrovne komunikačných zručností osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia; definovanie komunikačných foriem a systémov osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia)

4 Vybrané aspekty komunikácie v individuálnej posudkovej, rozhodovacej a poradenskej činnosti s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia

4.1 Komunikácia v individuálnej posudkovej, rozhodovacej a poradenskej činnosti s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia

4.1.1 Špecifiká v prístupoch ku klientom/kám so zdravotným postihnutím s ohľadom na rodové aspekty v komunikácii s klientmi/kami so zdravotným postihnutím

4.2 Kompenzačný mechanizmus v oblasti komunikácie a prístupu k informáciám klientov/ky podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia (prístroje, kompenzačné pomôcky, IKT)

4.3 Nové trendy služieb a kompenzácií jednotlivých druhov zdravotného postihnutia v zahraničí (príklady dobrej praxe)

5 Rozvoj komunikačných spôsobilostí v práci s klientmi/kami so sensorickým (zrakovým a sluchovým) a mentálnym postihnutím, či viacnásobným postihnutím

5.1 Tréning komunikačných spôsobilostí zameraný na zvýšenie komunikačnej a sociálnej kompetentnosti s dôrazom na komunikáciu s klientmi/kami so zdravotným postihnutím

5.2 Návčik špecifických komunikačných zručností s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia

5.3 Praktické ukážky zabezpečenia potrieb klientov/ky podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia v oblasti fyzickej a sociálnej prístupnosti v posudkovom, rozhodovacom a poradenskom procese

* * * * *

- Požadované vstupné vzdelávanie, prípadne prax v odbore – podľa pripomienka neokliešťať ľudí vhodných pre vzdelávanie ich dosiahnutým vzdelaním. Bc. stupeň je vhodný. Tým sa otvára väčší priestor pre vzdelávanie. Ľudí s Mgr. vzdelaním teoreticky môže byť menej, ako ľudí s Bc. Pripomienka, aby mohli byť do vzdelávania zaradení odborníci nie len z “pomáhajúcich disciplín”, ale možnosť aj z “iných” vzdialenejších profesií (právnik, architekt vo vzťahu k bezbariérovosti, programátor vo vzťahu k špecifickému softvéru a pod. Pracujúci v oblasti sociálnej práce)
- Prezenčná verus dištančná forma – cca 15 hodín stráviť nejakým zadaním na doma v rámci dištančnej formy
- Zaradenie do NOČ – je v poriadku

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

- Doplniť do VP časť oboznámenia účastníkov/čky VP o organizáciách pracujúcich pre ľudí so zdravotným postihnutím v regiónoch.

- Navýšiť hodinovú dotáciu na 160 hodín.

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

1. Komunikácia a prístup k informáciám v kontexte medzinárodných a národných dokumentov garantujúcich práva osôb so zdravotným postihnutím

- Účastníci *navrhli* do tejto časti zaradiť aj prehľad o tom, ako to funguje aj v iných krajinách? (Máme to zaradené do piatej kapitoly, ale v aplikačnej rovine, ako sa to prejavuje v jednotlivých štátoch v praxi)

2. Dôsledky jednotlivých druhov zdravotného postihnutia v kontexte individuálneho životného a rodinného cyklu a v socio-kultúrnom kontexte osôb so zdravotným postihnutím

- Rozprava o tom, do akej hĺbky je potrebné zapracovať do VP propedeutický obsah o jednotlivých druhoch zdravotného postihnutia ako základu pre pochopenie špecifik ZDP a následne špecifik komunikácie s klientom/tkou so ZDP.
- Účastníci PO zvážili vhodnosť použitia inštruktážnych filmov o jednotlivých druhoch zdravotného postihnutia na úvod každého vzdelávania spolu s diskusiou o mýtoch a legendách o jednotlivých druhoch zdravotného postihnutia. Účastníci akcentovali možnosť zadania úlohy pre účastníkov/čky VP pozrieť si film s hlasovým komentovaním pre osoby so zrakovým postihnutím s tým, že si počas pozerania filmu zaviažu oči, aby na film reálne nevideli a mohli ho vnímať len prostredníctvom sluchu.
- Účastníci akcentovali možnosť zadania úlohy pre účastníkov/čky pozrieť si film s titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím s tým, že si počas pozerania filmu vypnú zvuk, aby film mohli vnímať len prostredníctvom zraku.
- Následne pri najbližšej prezenčnej forme VP by účastníci/čky poskytli osobné reflexie zo svojich zážitkov.
- Zaradiť do VP aj dokumenty o preberanom obsahu VP k daným témam, aby dostali účastníci/čky teoretické informácie, ale aj informácie podložené audiovizuálnym spracovaním a to najmä v oblasti dôsledkov sluchového a zrakového postihnutia na klientov/ky (ako klient/ka so zrakovým postihnutím vidí pri rôznych stupňoch, typoch a formách zrakového postihnutia; ako klient/ka so sluchovým postihnutím počuje pri rôznych stupňoch, typoch a formách sluchového postihnutia.)

3. Špecifiká komunikácie osôb s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia (analýza determinantov a faktorov komunikačného procesu osôb s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia; príklady úrovne komunikačných zručností osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia; definovanie komunikačných foriem a systémov osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia)

4. Vybrané aspekty komunikácie v individuálnej posudkovej, rozhodovacej a poradenskej činnosti s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia

- Doplniť *spôsoby pomoci*, ako čítať a porozumieť lekárskej správam. Špecifiká lekárskej správ (oftalmologické, foniatrické, ortopedické, neurologické, psychologické, psychiatrické).
- Odporúčanie zaradiť do VP *hrané filmy zo života ľudí s jednotlivými druhmi*

zdravotného postihnutia.

- Zaradiť do VP *prípadové štúdie* – reálne príklady z praxe jednotlivých klientov/tiek s rôznymi druhmi, stupňami, formami zdravotného postihnutia.
- Otázka posudzovania – prepojenie lekárskeho a sociálneho posúdenia – absentuje pri posudzovaní napr. sluchového postihnutia posúdenie reálnej komunikačnej kompetencii posudzovaného klienta/tky, ktorá nemusí byť v priamej úmere s lekárskeým stavom posudzovaného (tzn. nižšia strata sluchu a vyššia miera potreby podporovanej komunikácie, resp. komunikačnej a informačnej závislosti klienta/ky.). U klienta so zrakovým postihnutím nemusí reálne diagnostikovaná úroveň zraku oftalmológom zodpovedať jeho funkčnej schopnosti vidieť a využiť zvyšky zraku vo svoj prospech.
- Otvorila sa otázka, ako prakticky riešiť dostupnosť (fyzickú a sociálnu) prostredia úradov a inštitúcií verejnej správy – ako by napr. mali byť usporiadané a ako by mali vyzeráť nástenky, informácie pre klientov/tky, spôsoby ich informovania, forma a pod.
- Otvorila sa aj otázka zaradenia ako prvých do VP samotných riaditeľov úradov, aby boli otvorení prijímať zmeny pri sprístupňovaní úradov a akceptovali návrhy svojich zamestnancov, ktorí absolvujú vzdelávanie.
- Identifikácia potreby zaradenia informácie pre budúcich účastníkov VP o kontaktoch a zameraní jednotlivých organizácií pracujúcich pre ľudí so zdravotným postihnutím v regiónoch, nakoľko týmito informáciami účastníci VP nedisponujú a tak nevedia kam môžu klienta/klientku ďalej ešte odporučiť v sieti poskytovania sociálnej starostlivosti.

4. Vybrané aspekty komunikácie v individuálnej posudkovej, rozhodovacej a poradenskej činnosti s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia - pokračovanie
zo dňa 27.5.2015

5. Rozvoj komunikačných spôsobilostí v práci s klientmi/kami so senzorickým (zrakovým a sluchovým) a mentálnym postihnutím, či viacnásobným postihnutím

- Zaradiť do VP konkrétne ukážky používania a spôsobu počutia zvukov osobou so sluchovým postihnutím pri používaní načúvacích aparátov, kochleárneho implantátu.
- Zaradiť do VP konkrétne ukážky, ktoré sú vyhovujúce kontrastné farby, ktoré osoby so zrakovým postihnutím najlepšie vidia resp. ich dokážu najideálnejšie vnímať – ako spôsob sprístupňovania informácií klientom.
- Zaradiť do VP prezentáciu princípov používania a praktickej aplikácie formátu „Easy to read“, ktorý je použiteľný pre osoby nielen s mentálnym postihnutím, ale aj pre osoby so zníženou schopnosťou čítania s porozumením (napr. aj osoby nepočujúce, osoby s dyslexiou a pod.) na tiež pre osoby so SP a ZP.
- Doplniť do VP príklady z praxe, kde rodičia detí s jednotlivými druhmi zdravotných postihnutí definujú svoje potreby v komunikácii s úradníkmi.
- Účastníčky neustále prízvukovali, aby VP bol *plný príkladov a praktických ukážok* z praxe, aby aj školitelia resp. budúci lektori boli osoby s praxou a kompetenciami v oblasti komunikácie s osobami s jednotlivými druhmi zdravotných postihnutí.
- Zapojiť samotné osoby s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia a profesionálov z praxe do procesu vzdelávania.

* * * * *

- Zaradiť do VP návštevu MNO pre ľudí so zdravotným postihnutím, nakoľko by podľa vyjadrení účastníčok samostatne v rámci dištančnej formy do týchto zariadení osobne nešli.
- Časová dotácia jednotlivých častí VP – menej hodín venovať teoretickým poznatkom a viac hodín zážitkovému učeniu, praktickým formám, resp. návštevám organizácií a inštitúcií.
- návrh na zaradenie mužského segmentu do PO – návrh prizvať človeka – muža – posudkového lekára, ktorý má genderovo iné pohľady a názory na danú problematiku
- doc. Repková (host) – spätná väzba z EFEKOPU: EFEKOP bude špecializovaný program, vyvstala požiadavka saturovať a zvýšiť zručnosti komunikácie (najmä v oblasti posunkového jazyka); v roku 2015 vyjdú dve nariadenia – jedno k špecializovaným vzdelávacím činnostiam a odboroch k ŠVČ a druhé nariadenie k nadstavbovým odborným činnostiam a ku vzdelávacím programom k nim)
-

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

1. Komunikácia a prístup k informáciám v kontexte medzinárodných a národných dokumentov garantujúcich práva osôb so zdravotným postihnutím

- Zaradiť sledovanie filmov s hlasovým komentovaním pre nevidiacich a tiež filmy s titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím.
- Zaradiť dokumentárne filmy dokumentujúce dôsledky jednotlivých druhov zdravotného postihnutia.
- Účastníci *navrhli* do tejto časti zaradiť aj prehľad o tom, ako to funguje aj v iných krajinách? (Máme to zaradené do piatej kapitoly, ale v aplikačnej rovine, ako sa to prejavuje v jednotlivých štátoch v praxi)

2. Dôsledky jednotlivých druhov zdravotného postihnutia v kontexte individuálneho životného a rodinného cyklu a v socio-kultúrnom kontexte osôb so zdravotným postihnutím

2.4 Špecifiká individuálneho rodinného a životného cyklu a socio-kultúrny kontext osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia

- Predstavenie štruktúry druhej kapitoly – plánovaná na hodinovej dotácie na kapitolu. Je to dostatočný počet hodín? OK.
- Čo je potrebné pridať? Praxologické zameranie vzdelávacieho programu. Dôraz na zážitkové učenie.

3 Špecifiká komunikácie osôb s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia (analýza determinantov a faktorov komunikačného procesu osôb s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia; príklady úrovne komunikačných zručností osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia; definovanie komunikačných foriem a systémov osôb podľa jednotlivých druhov zdravotného postihnutia)

4 Vybrané aspekty komunikácie v individuálnej posudkovej, rozhodovacej a poradenskej činnosti s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia

- Zaradiť do VP *prípadové štúdie* – reálne príklady z praxe jednotlivých klientov/tiek s rôznymi druhmi, stupňami, formami zdravotného postihnutia.

- Zaradiť do VP EFEKOP *diskurz* o poskytovaní príspevku za opatrovanie a opatrovateľskej služby.
- Zaradiť *príklady z praxe*, kedy stupeň, forma a typ sluchového postihnutia nekoreluje s úrovňou osvojených komunikačných kompetencií klienta/ky so sluchovým postihnutím vzhľadom na posúdenie reálnych sociálnych dôsledkov sluchového postihnutia z hľadiska posudzovania jeho/jej odkázanosti resp. miery funkčnej poruchy.
- Zaradiť do VP formy sprístupnenia priestorov z hľadiska fyzickej a sociálnej prístupnosti pre klientov/tky s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia.
- Zaradiť do VP výpovede samotných ľudí so sluchovým, zrakovým a telesným postihnutím o dostupnosti a ich skúsenostiach pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti, vzdelávania, sociálnych služieb a i.
- Včleniť do VP aj samostatnú časť venovanú komunikácii s klientmi/tkami s autizmom.
- Zaradiť do VP aj konkrétne vzory dobrej praxe – prečítať si knihu o autizme „Život za sklom“ alebo pozrieť si film o autizme, kde by účastníci/čky získali konkrétne vzory, ako komunikovať a vnímať klienta/tku postihnutú s autizmom.

4 Vybrané aspekty komunikácie v individuálnej posudkovej, rozhodovacej a poradenskej činnosti s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia - pokračovanie zo dňa 27.5.2015

5 Rozvoj komunikačných spôsobilostí v práci s klientmi/kami so sensorickým (zrakovým a sluchovým) a mentálnym postihnutím, či viacnásobným postihnutím

- Sprostredkovanie zážitku na sebe v zmysle komunikácie v procese nácviku orientácie v priestore pre ľudí so zrakovým postihnutím. Vnímanie prekážok v procese orientácie očami človeka so zdravotným postihnutím a ich prekonávanie prostredníctvom komunikačných kompetencií.
- Zaradiť do VP konkrétne ukážky používania a spôsobu počutia zvukov osobou so sluchovým postihnutím pri používaní načúvacích aparátov, kochleárneho implantátu.
- Zaradiť do VP, ktoré sú kontrastné farby, ktoré osoby so zrakovým postihnutím najlepšie vidia resp. dokážu vnímať.
- Zaradiť do VP prezentáciu princípov používania a praktickej aplikácie formátu „Easy to read“.
- Doplniť do VP príklady z praxe, kde rodičia detí s jednotlivými druhmi zdravotných postihnutí definujú potreby v komunikácii ich a úradníkmi. Zdôrazňovať pri VP používanie príkladov a praktických ukážok z praxe.
- Budúci lektori by mali byť osoby s praxou a kompetenciami v oblasti komunikácie s osobami s jednotlivými druhmi zdravotných postihnutí.
- Zapojiť samotné osoby s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia a profesionálov z praxe do procesu vzdelávania.

Overovanie vzdelávacieho programu "Komunikácia s klientmi/kami s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia". Rekapitulácia jednotlivých častí VP a zhrnutie pripomienok zaznamenaných v rámci PO. Oficiálne uzatvorenie procesu PO.

- Zaradiť do VP návštevu MNO pre ľudí so zdravotným postihnutím, nakoľko by podľa vyjadrení účastníčok samostatne v rámci dištančnej formy do týchto

zariadení osobne nešli.

- Časová dotácia jednotlivých častí VP – menej hodín venovať teoretickým poznatkom a viac hodín zážitkovému učeniu, praktickým formám, resp. návštevám organizácií a inštitúcií.

Návrhy:

- Odporúčanie zaradenia videí zameraných na špecifiká komunikácie, sebaobslužné úkony ľudí so zdravotným postihnutím a nezávislý život ľudí so ZP.
- Dôležitosť lektorovania VP špecialistami na jednotlivé druhy zdravotného postihnutia.
- Nastaviť VP tak, aby ho mohli absolvovať aj pracovníci z iných oblastí, ako sú SPODaK, sociálne služby, lekári, pedagógovia a i.
- Zaradiť do VP návštevu MNO pre ľudí so zdravotným postihnutím.

Zadefinovať do VP časovú dotáciu pre jednotlivé časti VP a pre jednotlivé oblasti druhov zdravotného postihnutia. Navýšiť časovú dotáciu VP na 160 hod tak, aby VP obsahoval oveľa viac ukážok z praxe a konkrétneho tréningu samotných komunikačných kompetencií účastníkov/čiek VP.

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

- Vyčleniť na úradoch samostatnú miestnosť – kontaktné miesto - špecificky prispôbenú individuálnym potrebám klientov/tiek s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia, v ktorých by boli zohľadnené ich potreby z hľadiska dostupnosti fyzického a sociálneho prostredia. Je to návrh, ktorý by riešil súčasný stav usporiadania priestorov a kancelárií úradníkov.
- Otvorila sa aj otázka zaradenia ako prvých do VP samotných riaditeľov úradov, aby boli otvorení prijímať zmeny pri sprístupňovaní úradov a akceptovali návrhy svojich zamestnancov, ktorí absolvujú vzdelávanie.

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

Hneď na začiatku PO si lektorky spoločne s účastníkmi vymedzili svoje pozície „spolupracovníkov“ vzdelávacieho programu. Účastníčky pochopili svoju rolu a ochotne spolupracovali na dotváraní VP. Aktívne sa zapájali do diskusie, dávali podnetné pripomienky a návrhy.

Atmosféra počas celého PO bola veľmi pozitívna. Pozornosť sme zameriavali výlučne na jednotlivé časti VP a ich evaluáciu.

Podľa Manuálu pre PO aktivitu 1.2.3 sme kládli dôraz na:

- zrozumiteľnosť a vecnosť s ohľadom na tému VP
- rozdelenie celej matérie VP na moduly
- primeranosť rozdelenia časovej dotácie na jednotlivé moduly
- rovnováhu medzi teoretickými a praktickými časťami textu
- korektnosť z hľadiska praktických poznatkov a skúseností
- príťažlivosť pre budúcich „študentov/čky“ ďalšieho vzdelávania
- korešpondenciu s profilom absolventa/čky

Na záver každého dňa sme zrekapitulovali náplň a obsah preberaný v danom dni a vyvodili závery tak, aby nedošlo k nesprávnemu porozumeniu a dezinterpretácii.

V rámci spolupráce na dotváraní programu boli zrealizované viaceré praktické ukážky, ukážky konkrétnych činností v rámci VP, návšteva špecializovaného zariadenia, informácie poskytované formou zážitkového učenia. Podľa účastníčok budú/boli najzaujímavejšie

práve tieto časti.

Ako zhodnotili samotné účastníčky, aj napriek tomu, že boli v rámci týždňa PO „spoluvorcami“, a nie účastníkmi vzdelávania, aj ony samé sa mnoho naučili a skonštatovali, že vo svojej praxi určite využijú to, čo sa pri overovaní „naučili“.

A jeden výrok účastníčky PO KOMZAP na koniec: *„Zúčastnila som sa už mnohých školení, ktoré pre nás boli poredpísané. Niektoré z nich boli dokonca aj ku komunikácii s klientmi v oblasti sociálnej práce. Ale až z tohto stretnutia, aj napriek tomu, že to nebolo vzdelávanie určené pre nás som pochopila, čo v reále znamená prístup a komunikácia s ľuďmi so zdravotným postihnutím a až z tohto stretnutia som si odniesla niečo, čo skutočne v praxi aj využijem.“*

Názov VP: Špecifiká starostlivosti o osoby v zariadeniach SPOD SK

Mená lektoriek: Mgr. Danka Pukancová, Mgr. Zuzana Zimová

Pozorovateľka: PhDr. Helena Grófová, PhD.

Počet účastníkov/čok: 13

Termín a miesto realizácie PO: 18.5.2015 – 22.5.2015

Hotel Tatra, Bratislava

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k časti „Štruktúra VP“

Štruktúru vzdelávacieho programu hodnotili účastníci/čky pozitívne. K rozdeleniu VP, poprípade zníženiu hodinovej dotácie (zachovanie jedného VP) mali účastníci/čky pripomienky: Z hľadiska prevádzky zariadení majú obavy, či sa budú môcť zúčastniť obidvoch VP. Nesúhlasia so znížením hodinovej dotácie VP vzhľadom na náročnosť a dôležitosť zvolených tém.

Sumarizácia návrhov na zmeny v časti „Štruktúra VP“

VP rozdeliť na dva inovačné VP – prvý základný, druhý nadstavbový. Vstup do druhého VP podmieniť absolvovaním prvého VP. Inovačné vzdelávanie je definované v § 7 vyhlášky 445/2009 Z. z. Ministerstva školstva Slovenskej republiky o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov

Sumarizácia stanovísk a pripomienok účastníkov/čok PO k jednotlivým častiam „Odporúčaného učebného textu“

Pozitívne stanovisko vyjadrili účastníci/čky hlavne k odborne, prehľadne a zrozumiteľne spracovanému obsahu a vzájomnému prepájaniu jednotlivých tém.

Pripomienky vyjadrili k chýbajúcej téme o poruchách učenia, supervízie.

Sumarizácia návrhov na zmeny v jednotlivých častiach „Odporúčaného učebného textu“

- zvýšiť hodinovú dotáciu na tému „Poruchy správania“ a tému prepojiť s témou „Poruchy učenia“
- doplniť tému „Supervízia“ (cieľ, formy práce, druhy supervízie, realizácia a organizácia procesu
- etika vychovávateľa (tvorba, hodnoty, obsah...)
- dôraz na profesijnú sebareflexiu

Sumarizácia otvorených otázok a možných rizík budúceho vzdelávania v konkrétnom VP

Budú sa môcť zúčastniť obidvoch VP?

Aké budú nároky na výber lektorov/lektoriek? Účastníci/čky považovali za riziko, ak budú VP

vzdelávať lektori bez vhladu do problematiky SPO a najmä zariadení SPO.

Sumarizácia iných dôležitých aspektov PO

Potreba vzdelávania pomocných vychovávateľov/vychovávateľiek, možnosť použiť VP alebo jeho časti ako vzdelávanie iných, nepedagogických profesií v zariadeniach SPODaSK.

Celkové zhodnotenie PO* (atmosféra, vecnosť a konštruktívnosť, atď)

Atmosféru hodnotíme ako veľmi pracovnú. Účastníci/čky sa aktívne podieľali na overovaní VP, dávali konštruktívne pripomienky, návrhy. PO splnilo svoj cieľ.